

RESSOURCER & RESULTATER

2015

ÅRSBERETNING

CRT

SIDE	INDHOLDSFORTEGNELSE
5	FORMANDENS BERETNING 2015
6-7	DIREKTØRENS BERETNING 2015
8-23	RESSOURCER OG RESULTATER 2015 – ET SAMLET OVERBLIK
24-25	REGIONAL ØKONOMI
26-27	TURISME
28-29	REGIONAL UDVIKLING
30-31	PROJEKTER 2015
	FORMIDLING:
32	VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (PEER REVIEWED)
32	ANDRE FORSKNINGSPUBLIKATIONER
33	VIDENSKABELIGE KONFERENCEPAPERS OG PRÆSENTATIONER
33	PAPERS OG OPLÆG FOR FORSKERKONFERENCER
33-34	ANDRE PRÆSENTATIONER
35	ANDET (TV, RADIO, TRYKTE MEDIER, FOLKEMØDET M.M.)
	UDVALGT PROJEKT 2015:
36-39	UNGE, ERHVERVSUDDANNELSER OG UDVIKLING I YDEROMRÅDER
	FRA VORES EGEN VERDEN:
40	BESTYRELSESMEDLEMMER
41-42	PERSONALE
43	RESULTATOPGØRELSE I HOVEDTAL
44	KONTAKT OG KOLOFON

FORMANDENS BERETNING 2015

Centrets regnskab for 2015 udviser et overskud på 212 t. kr., hvilket ligger meget tæt på det budgetterede resultat på 221 t. kr. Dette dækker dog over væsentlige afvigelser i forhold til budgettet, både hvad angår indtægter og udgifter. Den realiserede nettoomsætning på ca. 11 mio. kr. er 1,6 mio. kr. lavere end budgetteret, men samtidigt har udgifterne til både løn og øvrige omkostninger også været væsentligt lavere, hvilket hovedsageligt skyldes, at det samlede aktivitetsniveau ikke har været så højt som forventet. Med en egenkapital på over 1,5 mio. kr. har centret således en fornuftig basisøkonomi, der kan danne grundlag for en stærkere udvikling af forretningen og aktiviteterne for de kommende år.

Bestyrelsen vedtog i 2015 en ny strategi 2015-2018 for centrets virke. Missionen er at yde forskning og rådgivning i udvikling af yderområder til brug for strategi- og politikudvikling lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. Visionen er, at CRT vil være den foretrukne samarbejdspartner for kommuner, regioner og nationale aktører i at skabe ny indsigt og nye løsninger for erhvervs- og turismeudvikling i yderområder og på øer i Danmark. Desuden er bestyrelsen ikke i tvivl om, at der er større behov for denne indsats end nogensinde til gavn for Danmarks udvikling.

Danmark fik i 2015 en ny regering, der også er meget optaget af diskussionen om Danmarks yderområder og allerede har gennemført en række initiativer for sikre vækst i hele Danmark. Centret skal påtage sig en vigtig rolle i forhold til at kvalificere vidensgrundlaget for disse beslutninger. Centret kan her byde ind med en stærk økonometrisk kompetence og kapacitet til dataanalyse samt til analyser af innovation og erhvervsudvikling.

Folketinget har ved lov etableret en ny turismefremmestruktur i Danmark med blandt andet 3 landsdækkende udviklingselskaber, og det tidligere Videnscenter for Kystturisme er nu nedlagt. Det betyder, at CRT nu naturligt kan påtage sig rollen som den forskningsbaserede vidensinstitution for dansk kyst- og naturturisme: Hvordan virker de forskellige tiltag? Hvilke nye innovative tiltag bør sættes i værk i dansk kyst- og naturturisme?

Målet for de kommende år er at skabe et endnu stærkere og tydeligere CRT, der yder forskning og udvikling i yderområder til brug for politik- og strategiudvikling på lokalt, regionalt og nationalt plan.

Bestyrelsen er konkret optaget af, at centret sikres en vækst gennem flere eksterne projekter, stærkere sammenhæng mellem forskning og anvendelse, skarpere formidling og kommunikation af resultater samt endnu stærkere bidrag til vidensbaseret udvikling på Bornholm.

Centret spiller en central rolle, og den skal blive endnu mere central i de kommende år.

Lars Erik Jønsson

Bestyrelsesformand

DIREKTØRENS BERETNING 2015

6

NY STRATEGI

Startskuddet for 2015 blev givet med vedtagelsen af en ny strategi, *CRT Strategi 2015 – 2018 – Viden, vækst og velfærd*. Der er ikke tale om et radikalt skifte i strategisk retning og fokus, men nærmere en konsolidering af strategien og en præcisering af de strategiske mål. Den nye strategi er blevet til i tæt dialog med og mellem bestyrelse, medarbejdere og ledelse.

CRT's faglige kerne er redefineret. Vores særlige bidrag som samfundsvidenskabelig forsknings- og udviklingsinstitution er teori- og metodeudvikling med relevans for udkantsområder og øer gennem komparativ samfundsvidenskabelig analyse. Komparativ forstået på den måde, at vi både bruger flere forskellige cases og en bred vifte af teoretiske og metodiske indgangsvinkler og sjældent analyserer udkantsområder og øer isoleret set, men altid i en større sammenhæng, hvad enten det er geografisk, politisk eller økonomisk. Som en del af vores faglige kerneaktivitet indsamler vi empiri om fænomener i udkantsområder, særligt gennem Case Bornholm, til brug for udvikling af nye forståelser og forklaringer på forhold observeret i udkantsområder. CRT's mission og vision skal opfyldes ved, at vi er omhyggeligt forandrende i måden, vi arbejder og samarbejder på. Det kræver, at vi er troværdige, respektfulde, innovative og modige.

MÅLET ER VÆKST

Strategien er en vækststrategi. Vi skal være flere, nå et højere aktivitetsniveau, få flere samarbejdspartnere og blive set og hørt mere. Den gode og bæredygtige økonomi må dog ikke sættes over styr. Det har betydet, at trods planerne i 2015 om det modsatte, er der ikke rekrutteret nyt videnskabeligt personale, da den indtægtsdækkede virksomhed ikke udviklede sig tilstrækkeligt.

Målrettet fokus på projektudviklingen og personaleforhold, der har betydet færre ressourcer til projektudvikling og -gennemførelse, var medvirkende årsager til en lavere omsætning i 2015. Som målsat i strategien, har vi brugt en del kræfter i 2015 på at tilvejebringe større, flerårige forsknings- og udviklingsprojekter. Vi var i 2015 involveret i hele seks større projektansøgninger i ind- og udland. Af disse fik tre succes, *Arbejdskraft og kompetencer i succesfulde virksomheder i landdistrikter*, et forsknings- og informationsprojekt støttet

af Landdistriktspuljen, *Socialfondsprojektet Viden & Vækst* på Bornholm, hvor CRT er projektleder og *Innovationsfondsprojektet InnoCoast*, der er et nationalt turismeforskningsprojekt. Her er CRT i selskab med AAU, SDU, RUC og CBS organiseret i netværket Turismeforskere i Danmark og skal bl.a. være projektleder for en arbejdsplan om naturbaseret turismeudvikling med Bornholms outdoorturisme og Nationalpark Vadehavet som cases.

NYE KRÆFTER TIL CRT

I tredje kvartal 2015 rykkede Julie Bennedbæk dog ind på Stenbrudsgården som ny kommunikationsansvarlig på CRT. Julie er cand. mag. i kommunikation fra Aalborg Universitet og har senest arbejdet som kommunikations- og digitaliseringskonsulent i Teknik & Miljø, Hjørring Kommune. Du kan læse et miniportræt af Julie i afsnittet 'Fra vores egen verden'. Ansættelsen af Julie er led i styrkelsen af CRT's kommunikative gennemslagskraft, hvor målet er dels i højere grad at få vores viden ud at virke, og dels ved vægtigere tilstedeværelse i medier at understøtte vores vision om at blive foretrukken samarbejdspartner for kommuner, regioner og nationale aktører.

PROJEKTAKTIVITET OG RESULTATER

Trods faldet i omsætningen og de reducerede medarbejderressourcer er der stadig gennemført et højt antal projekter; 35 i 2015 mod 39 året før, dog med flere små og færre mellemstore projekter. Disse projekter og analyseaktiviteter har resulteret i 13 skriftlige afrapporteringer i 2015, et væsentligt fald i forhold til det høje antal (26) året før. Den mundtlige videnformidling er også faldet; fra 43 tilfælde i 2014 til 35 tilfælde i 2015. Det gælder både den internationale forskningsorienterede og den lokale, regionale og nationale anvendelsesorienterede formidling. Forskellen afspejler, at der var en større mængde videnformidling, der var uafhængig af projektaktiviteter i 2014 end i 2015. Denne form for formidling, der baserer sig på oparbejdet viden over år, er også værdifuld, da den er med til at forankre viden, skabe synlighed og nye relationer.

Samtidigt er det lykkedes i 2015 at fortsætte den positive udvikling i omtaler i online og trykte medier. CRT er omtalt 120 gange i 2015 mod 109 gange året før. De gennemførte

projekter og andre aktiviteter har altså i højere grad end hidtil ført til medieomtale af CRT. Den kommunikative gennemslagskraft er således forbedret.

I 2015 blev CRT udpeget til analysearbejdsgruppen såvel som metodeudvalget under Det Nationale Turismeforum såvel som advisory board til Dansk Kyst- og Naturturisme. Det er en anerkendelse af CRT's turismekompetencer og rolle i videnopbygningen i dansk turisme.

UDVALGTE PROJEKTAKTIVITETER – OM FLYTNINGER, BISONER, UNGE FRAFLYTTED OG ERHVERVSUDDANNELSER.

Blandt de mange projektaktiviteter i 2015 vil vi gerne fremhæve fire, som er nærmere beskrevet i årsberetningen, nemlig:

- Begivenhedsbaseret befolkningsanalyse og -model
- Den imagemæssige og samfundsøkonomiske effekt af bison på Bornholm
- Home Is Where The Island Heart Beats
- Unge, erhvervsuddannelser og udvikling i yderområder

DET ER TID TIL VÆKST

Samlet set har CRT – af forskellige årsager – haft et lavere aktivitetsniveau og dermed produceret færre resultater i 2015 end året før. Det har dog ikke haft betydning for det økonomiske resultat, hvor budgettets mål er nået. Men nu er det tid til vækst. Vi skal udvide med nyt videnskabeligt personale, skabe flere forsknings- og analyseaktiviteter, finde nye og flere samarbejder og slå mere igennem i medier og den offentlige debat. Grundlaget er lagt, ikke bare i kraft af den fortsat velstyrede økonomi, men også den nye strategi. Det er derfor med optimisme, at vi retter blikket mod 2016 og årene derefter.

Lene Feldthus Andersen
Direktør

Anders Hedetoft
Fungerende direktør (24.8.15 – 31.12.15)

7

RESSOURCER OG RESULTATER 2015 – ET SAMLET OVERBLIK

AKTIVITETERNES FORDELING

8

Center for Regional- og Turismeforsknings aktiviteter fordeler sig på tre felter ift. formål, bidrag til omverdenen og målgrupper. Disse tre felter er:

NY VIDEN

Her udvikler vi ny teori; driver grundforskning frit uden andre bindinger end vores egen søgen efter ny viden om fænomener. Vi udvikler nye modeller og forståelser, som senere kan finde anvendelse i såvel anvendt forskning som udvikling hos os selv eller hos aktører i turisme og regional udvikling.

NY INDSIGT

Her opnår vi ny indsigt i fænomener i specifik sammenhæng. Vi anvender ny viden – egen og andres – rettet mod specifikke mål og målgrupper. Vi afprøver og eksperimenterer; vi laver anvendt forskning.

NY ANVENDELSE

Her anvender vi ny viden og ny indsigt til at udvikle nyt. Vi hjælper nationale, regionale og lokale aktører i turisme og regional udvikling til at indføre nye eller forbedre eksisterende forhold - produkter, processer eller systemer.

STRATEGISKE MÅL

Disse aktiviteter opdelt i ny viden, ny indsigt og ny anvendelse, skal fremme CRT's langsigtede strategiske mål, opdelt i tre hovedindsatsområder: Forskning, formidling og organisation. Forskning udgør, som det også fremgår af figuren, kernen i CRT's virke. Formidling er dér, hvor CRT med udgangspunkt i sin forskningsbaserede vidensproduktion går ud og gør en forskel gennem dialog og samarbejde med sine målgrupper.

FIGUR 1: CRT's KONCEPT

De langsigtede strategiske mål for områderne forskning og formidling er:

- Bedre sammenhæng mellem forskning og anvendelse og konsolidering af faglige kerneområder
- Mere og bedre formidling af forskningsresultater
- Større kommunikativ gennemslagskraft og kompetence
- Forbedret bidrag til vidensbaseret udvikling på Bornholm
- Fremme vækst og udvikling i udkantsområder og på øer

FIGUR 2: OMSÆTNINGSFORDELING

I 2015 havde aktiviteterne på CRT følgende fordeling målt på omsætning:

FIGUR 3: AKTIVITETER FORDELT EFTER OMSÆTNING

NY VIDEN

Grundforskningsaktiviteterne på CRT finansieres af bevillingen fra Uddannelses- og Forskningsministeriet og udmøntes i videnskabelig publicering, deltagelse i videnskabelige konferencer og nationale og internationale forskningsnetværk såvel som forskeruddannelse, fx Ph.d.

VIDENSKABELIG FORMIDLING

I 2015 opnåede CRT gennem centrets videnskabelige publicering en Bibliometrisk Forskningsindikator (BFI)¹ på 6,5 mod 4,0 i 2014, altså en væsentlig forbedring. Set over tre år er den gennemsnitlige BFI 5,17. Følgende videnskabelige artikler og konferencebidrag har bidraget til niveauet for 2015:

¹ Den bibliometriske forskningsindikator's formål er at afspejle universiteternes forskningsaktivitet, og dette gøres ved at måle på antallet af publikationer. Den bibliometriske forskningsindikator belønner de forskningspublikationer, der publiceres i de mest anerkendte kanaler inden for faget.

Feldthus Andersen, L. (2015): Tourism in the coastal zone of Denmark – spatial and experiential dimensions. Bogkapitel i: Lorentzen, A., Larsen, K.T. and Schrøder, L. (eds.): Spatial Dynamics of the Experience Economy. Oxon: Routledge.

Lorentzen, A., Larsen, K.T., Schrøder, L., eds. (2015): Spatial Dynamics of the Experience Economy. Oxon: Routledge.

Marcussen, C.H. (2015): Modelling Ferry Passenger Numbers: Implications for Destination Management, in Antónia Correia, Juergen Gnoth, Metin Kozak, Alan Fyall (ed.) Marketing Places and Spaces (Advances in Culture, Tourism and Hospitality Research, Volume 10) Emerald Group Publishing Limited, pp. 269-279.

Zhang, J. (2015): 4 bidrag til Encyclopedia of Sustainable Tourism, CABI, Oxford og Encyclopedia of Tourism, Springer International Publishing, Switzerland.

Derudover har CRT bidraget som reviewer for videnskabelige tidsskrifter og Forskningsråd:

- Larsen, K.T. (2015): Blind review. Dansk Pædagogisk Tidsskrift.
- Manniche, J. (2015): Blind review. Tidsskriftet European Planning Studies / Taylor and Francis UK.
- Marcussen, C.H. (2015): Blind review. Tourism Economics.

CRT har ligeledes bidraget som gæsterektor:

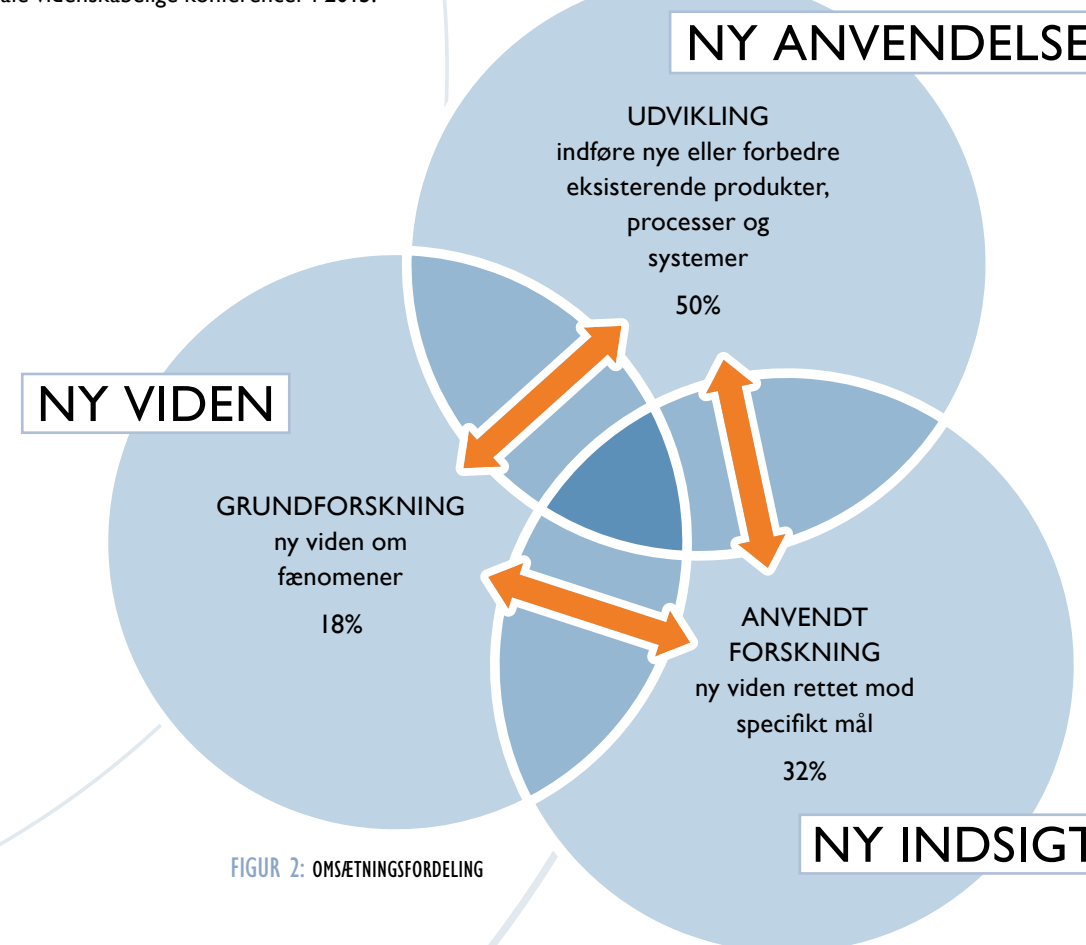
- Manniche, J. and Sæther, B.: Gæsterektor af et Special Issue af tidsskriftet European Planning Studies: "Nordic Food Transformations – Production and Consumption Perspectives". Bidrag fra ni inviterede forskerteam er indleveret og under review. Planlagt udgivelse: ultimo 2016.

* Oslo University

Center for Regional- og Turismeforskning præsenterede derudover sine forskningsresultater på otte nationale og internationale videnskabelige konferencer i 2015.

FIGUR 1: CRT's KONCEPT

FIGUR 2: OMSÆTNINGSFORDELING

	2015		2014	
Aktivitetsfelt	Omsætning (DKK)	Andel (%)	Omsætning (DKK)	Andel (%)
Ny viden	1.970.000	18	2.627.000	21
Ny indsigt	3.514.000	32	3.542.000	29
Ny anvendelse	5.570.000	50	6.067.000	50

FIGUR 3: AKTIVITETER FORDELT EFTER OMSÆTNING

9

BIDRAG TIL ANTOLOGIEN SPATIAL DYNAMICS OF THE EXPERIENCE ECONOMY
UDGIVET AF ROUTLEDGE

10

Center for Regional- og Turismeforskning bidrog dels som redaktør ved Karin Topsø Larsen, dels som forfatter af et kapitel ved Lene Feldthus Andersen til antologien Spatial Dynamics of the Experience Economy i serien Routledge Advances in Regional Economics, Science and Policy. Antologien udspringer af et tidligere forskningsnetværk, The Experience Economy and its Spatial Dynamics i regi af Regional Studies Association, som CRT var en del af. Karin Topsø Larsen har som medredaktør bidraget til den samlede produktion af bogen og det sammenfattende kapitel, Spatial dynamics in the experience economy. Antologien udforsker stedets dynamik i et oplevelsesøkonomisk perspektiv. Bogen sætter fokus på tre tilgange til en rumlig analyse og forståelse af oplevelsesøkonomien. For det første, innovationsprocesser og forholdet mellem forbrug og

produktion af oplevelsesværdier. For det andet, fremvoksende former for governance i oplevelsesbaseret udvikling af virksomheder og byer. For det tredje, stedets funktion og rolle som værdi og værdiskaber i oplevelsesøkonomien.

Kapitlet, Tourism in the coastal zone of Denmark – spatial and experiential dimensions af Lene Feldthus Andersen, fokuserer på, hvordan kystturismen i Danmark, der er det største forretningsområde i dansk turisme, men uden vækst, kan forstås rumligt og oplevelsesmæssigt. Baseret på to typer turisme i kystturismen, den feriehusdrevne på den ene side og den attraktionsdrevne (hotel) på den anden side, analyserer kapitlet, hvordan oplevelsesværdi skabes i interaktionen mellem produktion, forbrug og stedet.

	FERIEHUSDREVEN TURISME	ATTRAKTIONS-DREVEN TURISME
Oplevelsesrum og -steder	Feriehuset Stranden Nærmiljøet	Hotel og feriecentre Menneskeskabte attraktioner Restauranter og butikker
Primære produktionsressourcer	Kystmiljøet og -naturen Privatejede feriehus	Fysisk og økonomisk kapital Kultur og kulturhistorie
Oplevelsesinvolvering	Selv- og co-udviklet Æstetisk - passiv	Planlagt og arrangeret Underholdning – passiv
Mobilitet Primære økonomiske transaktion	Lav Feriehusleje	Høj Entré

TABEL 1: DE PRIMÆRE KRAFTER AF DE TO FORSKELLIGE FORMER FOR TURISME

Kapitlet bidrager med indsigter i destinationsinnovation ift. oplevelsesterspørgsmål og -typer hos de turister der tiltrækkes af hver af de to typer turisme og hvordan oplevelsesrum konstrueres i de to tilfælde. Kapitlet bidrager med en forståelse af feriehuset som det helt almindelige, hverdagsagtige sted (home-away-from-home) der samtidig danner ramme om forskellige typer af oplevelser.

FORSKNINGSNETVÆRK

Center for Regional- og Turismeforskning deltog i 17 nationale og internationale forsknings- og vidensnetværk i 2015:

NATIONALE

- Advisory Board for Dansk Kyst og Naturturisme
- Analysearbejdsgruppen under Det Nationale Turismeforum
- Dansk Statistisk Forening
- Det uafhængige forskernetværk LRD (Local and Regional Development Research Group)
- Liv og Land – forskernetværk under Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter
- Morgenmadsnetværk på IFRO omkring modeller
- Nationaløkonomisk Forening
- NETØK (Netværk for økonomisk politisk debat)
- REG LAB
- SEDIRK (Sektorforskningens Direktørkollegium)
- Turismeforskerne i Danmark (TiD)

INTERNATIONALE

- Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (CIRCLE), Lunds Universitet, Sverige
- International Input-Output Association
- Knowledge dynamics, Innovation and Learning Network (KILN), støttet af UK Social Science Council
- Regional Science Association
- The Nordic Society for Tourism and Hospitality Research (NORTHORS)

BEDRE SAMMENHÆNG MELLEM
FORSKNING OG ANVENDELSE OG
KONSOLIDERING AF FAGLIGE KERNEOMRÅDER

Center for Regional- og Turismeforskning har som strategisk mål at skabe bedre sammenhæng mellem forskning og anvendelse og konsolidere sine faglige kerneområder. Disse mål er i løbet af året forfulgt gennem især følgende projektaktiviteter:

- Ph.d.-projektet ”Unge mellem fag og sted – Erhvervsuddannelsessystemet i danske yderområder”
- Viden & Vækst – Socialfondsprojekt på Bornholm, hvor formålet er at identificere, udvikle og afholde kompetenceudvikling i virksomheder på Bornholm.
- Home is where the Island heart beats - Afdækker værdien af den finansielle, den sociale og den kulturelle kapital på i alt 4 øer x 5 aktiviteter = 20 events arrangeret af fralyttede unge.
- Hele Nordjylland på en Tallerken og Den Nordjyske Madrute, fødevareudviklingsprojekter udført for VisitNordjylland med fokus på formidlingen af det nordjyske fødevareratskammer og ønsket om at italesætte og servere Nordjylland på en tallerken.
- Modeludvikling – Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE®
- Fremskrivning og scenarieanalyser på grundlag af Specialversion for Bygge- og Anlægsvirksomhed af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE®. Udvikling af specialversion for bygge- og anlægsvirksomhed for Dansk Byggeri.
- Begivenhedsbaseret befolkningsanalyse og -model. Forskningsprojekt støttet af Landdistriktpuljen med det formål at forbedre og kvalificere befolkningsfremskrivinger med fokus på flytninger fra by til land.
- Fordelingsanalyse af sommerhusomsætningen i dansk turisme. En undersøgelse lavet for VisitDenmark af en række forhold vedr. feriehusturismen i Danmark, med det formål at forbedre opgørelsen af værdien af forskellige anvendelser af feriehus til turisme- og ferieformål samt fordelingen af den skabte værdi mellem kommunerne i turismesatellitregnskabet.
- Danske Havnes lokaløkonomiske betydning – analyse og modeludvikling for Danske Havne, hvor formålet er at udvikle et analysesystem, der sikrer troværdige analyser af danske erhvervshavnens lokaløkonomiske betydning på såvel lokalt, regionalt som nationalt niveau.
- Den imagemæssige og samfundsøkonomiske effekt af bison på Bornholm. Undersøgelsen udført for Naturstyrelsen på Bornholm med det formål at vurdere den oplevelsesmæssige og turismeøkonomiske værdi af bisonerne i Almindingen.
- Turismeandelen af omsætning i alle brancher samt beregning af de samfundsøkonomiske effekter, opdelt på forretningsområderne, storby-ferie, kyst-ferie og erhvervsturisme. Udført for VisitDenmark som led i Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne, Det Nationale Turismeforum.

11

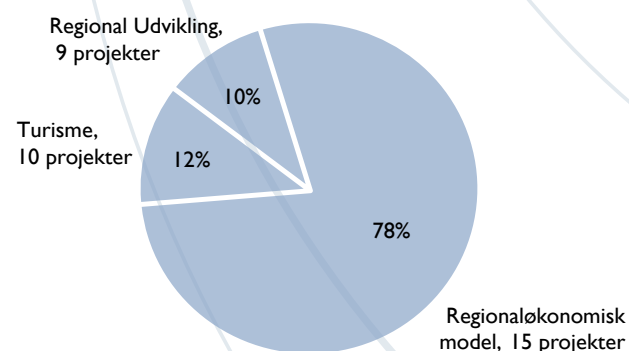
NY INDSIGT OG NY ANVENDELSE

Hovedaktiviteterne på Center for Regional- og Turismeforskning er anvendt forskning og udviklings- og rådgivningsprojekter. Disse udgjorde tilsammen hele 76 % af CRT's aktivitet i 2014. Resultaterne af disse aktiviteter kan vurderes på omfanget af følgende:

- projekter
- kommunikation
- kontakt med aktører i lokal, regional, national og international politikformulering og beslutningstagen.

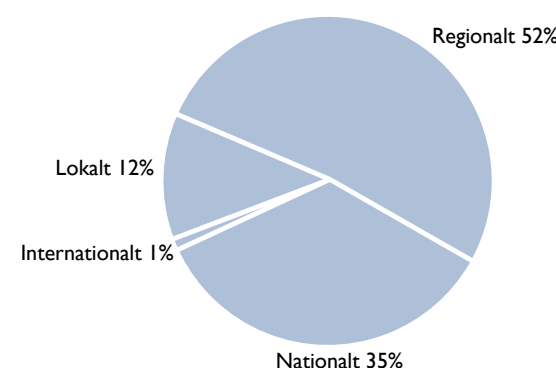
OMFANGET AF PROJEKTER

Center for Regional- og Turismeforskning gennemførte 34 eksternt finansierede anvendt forsknings-, rådgivnings- og udviklingsprojekter i 2015 (til sammenligning var der 39 tilsvarende projekter i 2014). De efterfølgende figurer viser projekternes fordeling på CRT's tre faglige temaer; Regionaløkonomisk model, Turisme og Regional udvikling samt efter geografisk orientering (lokalt, regionalt, nationalt og internationalt) og endelig projekternes fordeling i omsætningsintervaller.

FIGUR 4: PROJEKTOMSÆTNING FORDELT PÅ FAGLIGE TEMAER

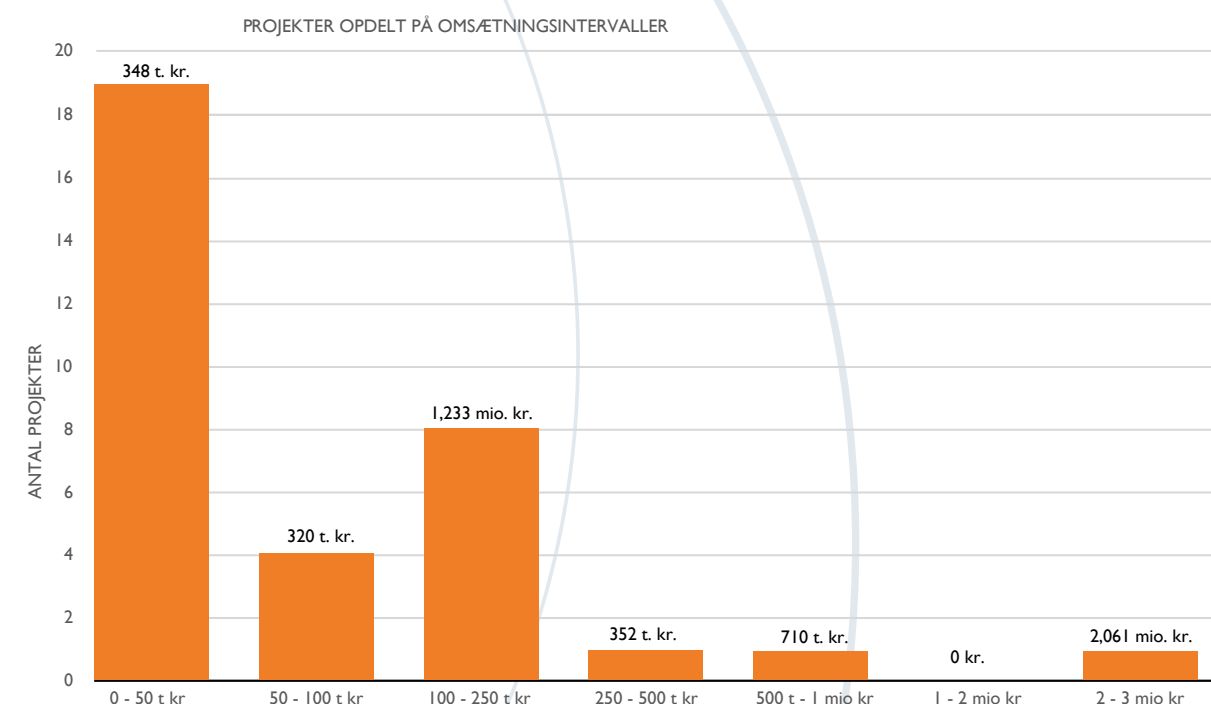
I forhold til 2014 har projektsammensætningen opgjort på faglige temaer ændret sig noget. Der er sket en forholdsvis stor stigning inden for 'Regionaløkonomisk model' (fra 62% i 2014 til 78% i 2015). Andelen af projekter inden for 'Turisme' er faldet lidt (fra 15% i 2014 til 12% i 2015), og andelen af projekter inden for 'Regional udvikling' er faldet betragteligt (fra 23% i 2014 til 10% i 2015)..

FIGUR 5: PROJEKTOMSÆTNING OPDELT PÅ GEOGRAFISK ORIENTERING

Disse forskydninger afspejler dels, at aktivitetsområdet 'Regionaløkonomisk model' i høj grad er efterspørgselsdrevet og fortsat oplever en stigende interesse fra omverdenen. Dels, at aktivitetsområdet 'Regional udvikling' i særlig grad af de tre faglige områder er præget af behovet for selv at udvikle og rejse midler til projekter. Her har der været forholdsvis stor udviklingsaktivitet i 2015, hvilket har resulteret i projekter i hus for 2016 og år frem, men ikke i 2015.

Opgjort på geografisk orientering er der sket en mindre ændring i projektsammensætningen i 2015 i forhold til året før. Andelen af den lokale projektsammensætning er faldet fra 21% i 2014 til 12% i 2015, hvorimod den regionale projektsammensætning er steget fra 41% i 2014 til 52% i 2015. Andelen af projektsammensætning der er nationalt og internationalt orienteret er nogenlunde uændret med et lille fald på hhv. 36% og 2% i 2014 til hhv. 35% og 1% i 2015. Faldet i den lokale omsætning skyldes især, at CRT i 2014 havde et ekstraordinært antal lokale projekter på Bornholm. Denne udvikling fra 2013 til '14 er ikke fortsat i 2015. Stigningen i omsætningsandelen for regionale projekter skyldes i høj grad den stigende interesse for CRT's regionaløkonomiske kompetencer og analyseredskaber.

FIGUR 6: PROJEKTFORDELING EFTER OMSÆTNINGSSTØRRELSE. TALLET OVER SØJLEN ANGIVER DEN SAMLEDE OMSÆTNING

Med 10,25 projektmedarbejderårsværk i 2015 (2014: 11,41 årsværk) har medarbejderne haft en gennemsnitlig projekttaktivitet på 3,32 projekter (2014: 3,41 projekter) for året som helhed. Den gennemsnitlige omsætning pr. projekt er 148 t. kr. (2014: 154 t. kr.), der afspejler et stort spænd fra 1 t. kr. til knapt 2,1 mio. kr. som illustreret ovenfor. En stor del af CRT's projekter er fortsat små, idet 56% af projekterne har en omsætning under 100 t. kr. Denne andel er dog faldet lidt

i forhold til 2014, hvor det tilsvarende tal var 62%. Det er dermed endnu ikke lykkedes at vende udviklingen i projektsammensætningen i retning af færre og større projekter. De helt små projekter under 50 t. kr. er altovervejende honorarer for præsentationer og oplæg, levering af data fra den regionale model og små konsulentopgaver. Samtidig bidrager de fire største projekter alene med 66 % af omsætningen, hvor det tilsvarende tal for 2014 var 52 %.

RESSOURCER OG RESULTATER 2015 – ET SAMLET OVERBLIK

14

OMFANGET AF KOMMUNIKATION

Center for Regional- og Turismeforskning formidlede ny indsigt og anvendelse realiseret gennem den anvendte forskning og udviklings- og rådgivningsaktiviteterne i lokal, regional, national såvel som international sammenhæng 35 gange i løbet af 2015 mod 43 gange i 2014. Med andre en mindre tilbagegang i formidlingsaktiviteterne.

FORMIDLING

ORIENTERING	ANTAL FORMIDLINGSAKTIVITETER	
Lokalt	13	Bornholm og Mors
Regionalt	6	Alle regioner
Nationalt	13	Heraf 3 arrangementer på Folkemødet 2015
Internationalt	3	Heraf 2 i Norden

FIGUR 7: FORMIDLINGSAKTIVITETER OPDELT PÅ GEOGRAFISK ORIENTERING

Oversigt over orienteringen i og omfanget af CRT's formidlingsaktiviteter i 2015.

Der ses en svag stigning i regionale, nationale og internationale formidlingsaktiviteter, hvorimod den lokale formidling er halveret i forhold til året før.

Derudover producerede CRT 13 skriftlige projektafrapporteringer i form af rapporter og notater i 2015 (mod 26 i 2014). Med 10,25 projektmedarbejderårsværk svarer dette til 4,68 kommunikations- og formidlingsaktiviteter pr. årsværk for året som helhed (mod 5,87 i 2014), altså et faldende output i forhold til året før. Dette afspejler dog en væsentlig variation i aktiviteten blandt medarbejderne, ganske som det er tilfældet med den videnskabelige publicering, der er koncentreret på et mindre antal medarbejdere.

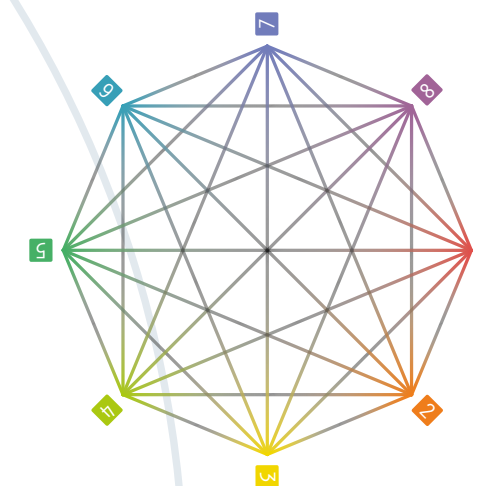
CRT I MEDIERNE

Center for Regional- og Turismeforskning blev citeret eller omtalt i online medier 120 gange i løbet af 2015 mod 109 gange i 2014.

OMFANGET AF KONTAKTER

CRT er en ressourcestærk organisation, der bidrager med og gør strategisk brug af sine kontakter til omverdenen i forhold til arbejdet med ny viden, ny indsigt og ny anvendelse. For i endnu højere grad at kunne arbejde strategisk er vores samlede kontaktportefølje opgjort på organisationsniveau og herefter kategoriseret i forhold til CRT's ressourcefunktioner som vidensleverandør, samarbejdspartner og netværksdeltager inden for følgende otte overskrifter:

- 1 LEVERANDØR AF VIDEN OM REGIONAL MODELØKONOMI
- 2 LEVERANDØR AF VIDEN OM TURISME OG KULTUR
- 3 LEVERANDØR AF VIDEN OM UDVIKLING I YDEROMRÅDER
- 4 SPARRINGSPARTNER TIL LOKAL ERHVERVSUDVIKLING I OG UDENFOR DANMARK
- 5 DEL AF NATIONALE NETVÆRK
- 6 SAMARBEJDSPARTNER MED VIDENSINSTITUTIONER
- 7 AFTAGER AF MIDLER OG FORMIDLER AF RESULTATER FRA PROGRAMMER, PULJER OG FONDE
- 8 DEL AF INTERNATIONALE FORSKNINGSNETVÆRK HERUNDER Ø-FORSKNING

Dette er illustreret i et stjernediagram, der skiller sig ud fra et traditionelt kontakt-baseret netværksdiagram ved samtidig at være en analyse af hvilken funktion CRT udgør i forhold til de enkelte kontakter eller hvilket samspil, de indgår i. Dermed opnår CRT et værktøj, der kan skabe bevidsthed om, hvilke dele af netværket der er tyndt, irrelevant eller mangelfuldt, således at der kan ske en bevidst opprioritering af kontaktskabelsen. Lige så vigtigt er det imidlertid, at CRT fremadrettet kan arbejde mere strategisk med aktivering af de enkelte kontaktkategorier.

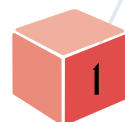
Vores metode til at beskrive den strategiske anvendelse af stjernediagrammet er baseret på de samme præmisser, som ses i Rubrik's 3-dimensionelle terning. Hvert kvadrat repræsenterer én af CRT's otte funktioner fra stjernediagrammet, og i forbindelse med eksempelvis projektudvikling kan CRT konceptuelt arbejde ved at hver blok drejes individuelt ud fra en strategi, en målrettet indsats og til tider ved at flytte andre partnere eller kontakter, for at få puslespillet til at gå op.

15

RESSOURCER OG RESULTATER 2015 – ET SAMLET OVERBLIK

16

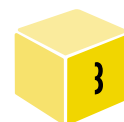
CRT SOM LEVERANDØR AF VIDEN OM REGIONAL MODELØKONOMI

Bornholms
Regionskommune
CEPOS
COWI
Danmarks Statistik
Dansk Byggeri
Dansk Sygeplejeråd
Danske Regioner
Ejendomsforeningen
Danmark
Miljøstyrelsen
NIRAS
Region Hovedstaden
Region Midtjylland
Region Nordjylland
Region Sjælland
Region Syddanmark
Slagelse Kommune
Styrelsen for
Arbejdsmarked og
Rekruttering (STAR)
Syddansk Universitet
VisitDenmark

CRT SOM LEVERANDØR AF VIDEN OM TURISME OG KULTUR

Arkitektfirmaet Erik Brandt
Dam
Arkitektfirmaet MUTOPIA
Bornholms Vækstforum
Business Center Bornholm
Destination Bornholm
Eskild Hansen
Strategibureau
HORESTA
VisitDenmark
VisitNordjylland

CRT SOM LEVERANDØR AF VIDEN OM UDVIKLING I YDEROMRÅDER

Arts and Crafts Association
Bornholm (ACAB)
Bornholms Landbrug
Bornholms
Regionskommune
Bornholms Vækstforum
Business Center Bornholm
Campus Bornholm
LAG Bornholm
Landdistriktspuljen under
Ministeriet for By, Bolig og
Landdistrikter
Nordisk Ministerråd
Region Nordjylland
Tillväxtanalys, Sverige
UTA Bornholm

CRT SOM SPARRINGSPARTNER TIL LOKAL ERHVERVSUDVIKLING I DANMARK

Bestyrelsen for Bornholms
Akademi
Bestyrelsen for Bornholms
Middelaldercenter
Bestyrelsen for Bornholms
Museer
Bornholms
Regionskommune
Bornholms Vækstforum
Business Center Bornholm
Destination Bornholm
HORESTA
LAG Bornholm
REGLAB
Samordningsgruppen
(netværk af bornholmske
erhvervsfremmeaktører)
Sekretariats- og
Kontaktgruppen under
Bornholms Vækstforum
UTA Bornholm
Væksthus
Hovedstadsregionen
Uden for Danmark
Austurbrú, Østisland
Nordisk Ministerråd
Vesterålen Regionråd,
Norge
Vágur municipality and the
University of the Faroe
Islands

CRT SOM DEL AF NATIONALE NETVÆRK

Advisory Board Dansk
Kyst- og Naturturisme
Arbejdsgruppen under Det
Nationale Turismeforum
Dansk Økonometrisk
Selskab
Forsknernetværket Regional
Transformation
Liv og Land –
forskernetværk under
Ministeriet for By, Bolig og
Landdistrikter
LRD – Local and Regional
Development Lab, Aalborg
Universitet
Metodeudvalg under Det
Nationale Turismeforum
REG LAB
Turismeforskerne i
Danmark (TiD)

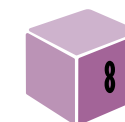
CRT SOM SAMARBEJDSPARTNER MED VIDENSINSTITUTIONER

Campus Bornholm
Center for
Landdistriktsforskning,
Syddansk Universitet
Copenhagen Business
School
Dansk Kyst- og
Naturturisme
Institut for Fødevarer-
og Ressourceøkonomi,
Københavns Universitet
Mittuniversitetet i
Östersund, Sverige
Roskilde Universitetscenter
Syddansk Universitet
Tillväxtanalys, Sverige
Aalborg Universitet -
Institut for Kultur og
Globale Studier og Institut
for Planlægning

CRT SOM AFTAGER AF MIDLER OG FORMIDLER AF RESULTATER FRA PROGRAMMER, PULJER OG FONDE

Bornholms Vækstforum
EU's Regionalfond
EU's Socialfond
Forsknings- og
Innovationsstyrelsen
Landdistriktspuljen under
Ministeriet for By, Bolig og
Landdistrikter
Nordisk Ministerråd

CRT SOM DEL AF INTERNATIONALE FORSKNINGSPARTNER HERUNDER Ø-FORSKNING

Centre for Innovation,
Research and Competence
in the Learning Economy
(CIRCLE), Lunds
Universitet, Sverige
International Input-Output
Association
International Small Island
Studies Association (ISISA)
Knowledge dynamics,
Innovation and Learning
Network (KILN), støttet af
UK Social Science Council
Nordic Section of
the Regional Studies
Association (NORSA)
RSA Peripherality Network
The Nordic Society for
Tourism and Hospitality
Research (NORTHORS)
University of Genoa,
Department of Engineering
DIME, Business and
Management Centre

17

CRT PÅ FOLKEMØDET

Igen i 2015 var CRT både strategisk aktiv og synlig på Folkemødet. Aktiviteterne var delt mellem eget arrangement, oplæg og paneldebatter, workshopaktiviteter, strategisk netværksdeltagelse samt beregninger af Folkemødets samfundsøkonomiske betydning, både lokalt og nationalt.

EGET ARRANGEMENT

Højers Iscafé midt på Allinge havn var rammerne om CRT's eget arrangement: FLYT DIG! – kan folk flyttes?

Det velbesøgte debatmøde blev afviklet i samarbejde med repræsentanter fra kommuner, regioner, private aktører og forskere. Målet for CRT var at bringe forskningsbaseret viden ind i debatten og lade den udfordre myter og visioner. Helt konkret tog debatten afsæt i CRT's udvikling af en event-baseret befolkningsmodel, der analyserer flyttmønstre mellem landets kommuner betinget af livsbegivenheder.

CRT stillede på den baggrund spørgsmålene: Hvilke politiske initiativer skal der til, og hvilke knapper har kommunerne at dreje på? Er det muligt at ændre befolkningsudviklingen i den enkelte kommune - og i givet fald, hvordan? Eller skal der nationale initiativer til?

Debatten var livlig mellem publikum, moderator og paneldeltagerne:

- Bjarne Madsen, Professor, CRT
- Carl Beck, Folketingskandidat
- Claus Larsen-Jensen, Folketingskandidat
- Morten Andersen, Borgmester, Nordfyns Kommune
- Knud Erik Hansen, Borgmester, Faxe Kommune
- Poul Friis Hansen, Direktør, Bornholms Brandforsikring og initiativtager til privat tilflytterkampagne på Bornholm
- Susanne Lundvald, Næstformand, Regionsrådet i Region Sjælland

OPLÆG, PANELDEBATTER OG NETVÆRK

CRT var i øvrigt repræsenteret både som oplægsholder, som ordstyrer, som paneldeltager og som netværksskabende og aktivt debatterende publikum.

Bornholms Akademi havde inviteret CRT til paneldebat under overskriften: Videregående uddannelser for de erhvervsuddannede på Bornholm. Campus Bornholm samt Københavns Erhvervsakademi deltog også i debatten, som handlede om, hvad der kan gøres for at flere unge vælger en erhvervsuddannelse. Desuden drøftedes hvilke udfordringer og muligheder der ligger i, at flere erhvervsuddannede efterfølgende vælger en videregående uddannelse.

I Turistministeriets telt havde HORESTA engageret CRT som ordstyrer på en debat om turisme og deleøkonomi. Deltagerne var blandt andre formand for Forbrugerrådet Tænk: Anja Phillip, gruppeformand i 3F: Tina Møller Madsen, CEO & Co-founder af GoMore: Matias Møl Dalsgaard samt formand for HORESTA: Jens Zimmer Christensen.

Desuden havde Socialdemokratiet inviteret CRT ind i debatten om muligheden for et universitet på Bornholm.

I forhold til et strategisk ønske om at deltage synligt og aktivt i relevante netværk, valgte CRT at være repræsenteret ved DI's bornholmske erhvervsstræf. Dette var en god anledning til at møde et bredt udvalg af repræsentanter for erhvervslivet på Bornholm såvel som forskellige offentlige aktører på området. Desuden deltog CRT i Turismemingle med Destination Bornholm og Færgen samt åbningen af Turistministeriet.

I Turistministeriet var CRT aktivt til stede, både ved en debat om UNESCO Verdensarvs mulige betydning for turismeudvikling i Danmark i samarbejde med repræsentanter fra TiD (Turismeforskere i Danmark) og aktiv i en debat om fremtidens turisme med deltagelse af ungdomspolitikere fra LA, V og DF samt Mads og Mikkel Marschall, der stod for Folkemødets ungdomslejr.

WORKSHOPS

I foråret indledte CRT sammen med arkitektfirmaerne MUTOPIA og ERIK BRANDT DAM samt Lars Rasmussen udarbejdelsen af et forslag til en strategisk helårsplan for Folkemødet og Allinge. Målet var, at der skulle skabes helhed og synergi på tværs af byens tre sæsoner – helårsbyen, turistbyen og Folkemødebyen. Opdragsgiverne Bornholms Regionskommune og Realdania havde som en del af paralleloperatet indlagt tre workshops under Folkemødet med det formål at give de tre vindende teams mulighed for at indhente og inddrage viden fra folkemødedeltagerne i de endelige projektforslag.

CRT deltog derfor i følgende tre workshops:

HVORDAN KOMMER MAN RUNDT - FRA FLOW TIL SLOWFLOW

Det er et mål at trafikken skal blive bedre, sikrere og grønnere på Bornholm og i Allinge. Hvordan får vi flere til at cykle? Kan det blive lettere at gå? Og skal der bygges ny vej? Vi diskuterer en række forslag til trafik og nye ruter.

DET BÆREDYGTIGE FOLKEMØDE

Der går mange ressourcer til at holde Folkemøde. Hvordan kan Folkemødet gøres bæredygtigt, og hvor langt vil vi gå som gæst eller beboer for et bæredygtigt Folkemøde? Vi genererer idéer til grøn energi, cirkulær økonomi, recycling, lokal mad m.m.

HVAD KAN BORNHOLM OG ALLINGE BRUGE FOLKEMØDET TIL

Allinge vokser fra 1.200 til 25.000 indbyggere når der er Folkemøde. Skal Allinge blive byen, hvor Danmarks kommende idéer prøves af i praksis? Skal Folkemødet flytte ind i beboernes stuer og baghaver? Vi diskuterer Allinges potentialer som en god beboelsesby, turistby og Folkemødeby.

MODELBEREGNINGER

I lighed med tidligere år udregnede CRT også i 2015 den økonomiske effekt af de ekstra turister, der kommer til Bornholm for at deltage i Folkemødet samt den økonomiske effekt af omkostningerne/omsætningen i driften af Folkemødet, dvs. løn til direkte ansatte for Folkemødet, leje af lokaliteter, standplads, udstyr, transport og andet udført af BRK samt TeamBornholm og andre.

De samlede anslåede samfundsøkonomiske konsekvenser af Folkemødet som turistbegivenhed i 2015 viste, at Folkemødet genererer 44 årsværk (fuldtidsjobs) i alt på Bornholm og 69 årsværk i alt for hele Danmark. Folkemødet genererer 21 millioner kr. i bruttoværditilvækst på Bornholm og 37,6 millioner kr. i bruttoværditilvækst i alt for hele Danmark. Den totale offentlige indtægt fra indkomstskatter, moms og afgifter løber op i 15,8 millioner kr. på Bornholm og 21,8 millioner kr. for hele Danmark tilsammen.

	BORNHOLM	RESTEN AF DANMARK	DANMARK
ÅRSVÆRK			
Beskæftigelse (direkte effekter)	34	7	41
Beskæftigelse i alt (direkte + afledt)	44	25	69
MIL. KR.			
Bruttoværditilvækst (direkte)	16,1	6,1	22,1
Bruttoværditilvækst (direkte + afledt)	20,9	16,7	37,6
MIL. KR.			
Indkomstskatter i alt (direkte)	4,5	1,2	5,8
Indkomstskatter i alt (direkte + afledt)	5,9	4,3	10,1
Moms, virksomhedsskatter og afgifter (direkte)	8,3	1,5	9,8
Moms, virksomhedsskatter og afgifter (direkte + afledte)	9,9	1,8	11,7
Offentlige indtægter i alt	15,8	6,0	21,8

TABEL 2: DE SAMFUNDSØKONOMISKE KONSEKVENSER AF FOLKEMØDET PÅ BORNHOLM 2015

INVITATION TIL VIDENDELING, DER UDVIKLER

4 GANGE OM ÅRET TORSDAGE 15 - 17

I 2015 startede vi en ny profilaktivitet op, som vi kalder Videnscafé. Fire gange om året er CRT vært for et fagligt arrangement, hvor særligt inviterede oplægsholdere formidler deres viden på en lettilgængelig måde og lægger op til diskussion af udvalgte emner inden for CRT's forskningsområder. Det årlige program skydes i gang om efteråret hos CRT i Nexø, og sæsonens sidste Videnscafé afholdes i forbindelse med Folkemødet.

VIDENSCAFÉNS FORMÅL

Formålet med Videnscaféen er at åbne dørene hos CRT og formidle noget af al den viden, vi har om turisme, innovation, fødevarer og oplevelser set ud fra et yderområde- og ø-perspektiv.

Vi ønsker med profilaktiviteten også at positionere os selv som et lokalt forskningscenter, der aktivt søger at tage del i det fælles ansvar for videndeling. Viden spredes sig ikke af sig selv, og vi kan sagtens gøre mere end blot formidle vores publikationer gennem vores hjemmeside og Facebookside. Videnscaféen kan mere end blot formidle viden, og derfor er den et godt supplement til det, vi gør i dag. Med Videnscaféen har vi mulighed for danne en række små interessefællesskaber omkring skiftende temaer, hvor deltagerne hver især klædes på til at omsætte den nye viden på et praktisk niveau.

Vi ønsker også at introducere deltagerne til vores netværk af dygtige mennesker, som hver især kan bidrage med en unik vinkel på emnerne, vi sætter fokus på. Det gælder fx også vores bestyrelse, som kan være aktive og medarbejdende på en ny måde ved at sætte deres kompetencer i spil i Videnscaféen, enten som oplægsholdere eller som deltagere.

Videnscaféen sætter aktuelle emner inden for regional udvikling og turisme på dagsordenen, og deltagerne får rig mulighed for at diskutere emnerne med oplægsholderne, CRT's forskere og hinanden.

VIDENSCAFÉNS MÅLGRUPPE

Den primære målgruppe er praktikere, der arbejder med eller har en særlig interesse i regional udvikling. Deltagergruppen varierer naturligt fra gang til gang, når emnerne skifter, men overordnet set har folk i målgruppen en interesse i at udvikle sig som praktikere inden for deres felt på et videnskabeligt grundlag i en uformel ramme og i øjenhøjde.

VIDENSCAFÉNS PERSPEKTIV

Vi ser mange potentialer i at have en profilaktivitet som Videnscaféen. Ved at skabe en platform for diskussion af Bornholms udvikling og muligheder, kan vi i fællesskab opbygge værdifuld viden og forhåbentlig inspirere til nye udviklingsprojekter til gavn for hele Bornholm.

Vi ser også et potentiale i at dele Videnscaféen med resten af Danmark, så andre yderområder kan inspireres af de ting, der foregår på Bornholm. Alle oplæg filmes derfor og deles via YouTube og Facebook, ligesom det er muligt at downloade præsentationerne umiddelbart efter hver Videnscafé.

RESSOURCER OG RESULTATER 2015

– ET SAMLET OVERBLIK

RESSOURCER

Resultaterne skabt af Center for Regional- og Turismeforskning i 2015 kan ikke ses ude af sammenhæng med de ressourcer, som CRT har haft til rådighed. I dette afsnit af årsberetningen gives derfor et samlet overblik over de ressourcer, som CRT har anvendt til at skabe resultater i 2015.

CRTs MENNESKELIGE RESSOURCER I 2015

MENNESKELIGE RESSOURCER	OMKOSTNINGER (DKK)	ÅRSVÆRK	OMKOSTNING/ ÅRSVÆRK
Projektmedarbejdere*	5.794.660	10,25	565.287
- Heraf heltidsansat videnskabeligt personale*	4.382.239	7,44	588.747
FORDELING PÅ FAGLIGE TEMAER:			
- Regionaløkonomisk model	1.298.724		
- Turisme	994.157		
- Regional udvikling	2.089.359		
Teknisk administrativt personale	1.099.470	2,19	503.190
Ledelse*	1.082.283	1,35	801.691
Bestyrelse	107.000	-	

FIGUR 8: OVERSIGT OVER CRT'S RESSOURCEFORDELING I 2015

*) Pga. langtidssygemelding er der korrigeret vedr. årsværk og lønomkostninger i 2. halvår 2015

RESSOURCER ANVENDT TIL UDVIKLING I 2015

RESSOURCER TIL UDVIKLING	TIMER	DIREKTE OMKOSTN. (DKK)	RESULTATER
FORSKNING			
Mere videnskabelig formidling	1.235	40.573	4 videnskabelige artikler 7 konferencepræsentationer
Deltagelse i forskningsnetværk og projekter	64	7.156	17 netværk
Teamudvikling	136	87	- Månedlige teammøder - Fælles planlægning af aktiviteter
Modeludvikling	354	1.228	Teknisk og faglig udvikling af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE®
Strategisk projektudvikling	2.713	28.829	5 strategiske projekter udviklet, hvoraf 2 har opnået ekstern finansiering. - Deltaget i 1 international forskningsansøgninger. 41 % af projektomsætning genereret af strategiske projekter
Ph.d. uddannelse	104	404.501	Videreførelse af Ph.d.
KOMMUNIKATION			
Større kommunikativ gennemslagskraft og kompetence	128	8.094	Deltagelse i 5 nationale turisme- og landdistriktskonferencer og folketingshøringer mv. 5 debatindlæg til medier
Projektpulje	34	0	Der er lavet 2 mindre selvudviklede undersøgelsesprojekter
Seminarrække	105	8.953	Planlægning af seminarrække (videnscafé) og afholdelse af første videnscafé samt 1 seminar
Lokale netværk	205	3.794	Deltagelse i 6 lokale udvalg, netværk og bestyrelser
Overvågning af Bornholms turisme	285	0	Beregninger og udarbejdelse af 5 notater vedr. transport (tunnel, færger, IC Bornholm) samt museum og Folkemødet
Folkemødet 2015	194	17.378	3 formidlingsarrangementer 1 ordstyrer 3 netværksaktiviteter 3 workshops - Beregnet de økonomiske gevinster for Bornholm af Folkemødet

FIGUR 9: OVERSIGT OVER CRT'S RESSOURCEFORDELING I 2015

DEN REGIONALE MODEL ER CRTs SAMFUNDSSCANNER

Center for Regional- og Turismeforskning bidrager med ny viden til samfundsdebatten. Det gør vi bl.a. ved hjælp af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE®, der anvendes til samfundsøkonomiske analyser for fx kommuner og regioner. Formålet er typisk at sætte mål og rammer for overvågning og udvikling i fx befolkning, beskæftigelse, indkomster og forbrug eller analysere på effekterne af forskellige økonomisk-politiske indgreb.

CRT udfører både enkeltstående analyseopgaver og giver kommuner og regioner med et stort og kontinuerligt analysebehov mulighed for at blive brugere af Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE®. Modellen er udviklet og drevet af forskere ved CRT, som bl.a. benytter person- og virksomhedsdata fra Danmarks Statistik samt nationalregnskabsdata. Den økonomiske model består af en række forbundne ligninger, der beskriver en økonomisk sammenhæng under nogle givne forudsætninger. Ved hjælp af data kan man tilpasse modellen til den relevante økonomi.

Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE® er en regionaliseret udgave (dvs. fokus er på regioner og kommuner) af Danmarks Statistiks nationaløkonomiske fremskrivningsmodel ADAM, som er modellen, der benyttes af bl.a. Finans- og Økonomiministeriet til at analysere og fremskrive den nationale danske økonomi. Modellen kan

således beskrives som en samfundsscanner, der gør dens brugere i stand til at overvåge og fremskrive den økonomiske udvikling specifikt for regioner og kommuner. Brugere af den regionale model tilknyttes vores Brugerforum og får adgang til undervisning, assistance og support.

Vi kan analysere på udviklingen bagudrettet, men kan nok så interessant også give et bud på fremtiden ved at analysere på konsekvenserne af forskellige udviklingsscenarier som fx:

- Hvordan vil befolkningstallet i kommunen se ud om 5-10-15 år, hvis de nuværende udviklingstendenser fortsætter?
- Bliver der i regionen mangel på faglært arbejdskraft? Inden for hvilke brancher?
- Hvordan med rekruttering af arbejdskraft til kommunens kerneområder? Vil der være stor afgang, og venter der i så fald en udfordring med at sikre hænder nok til at løfte velfærdsopgaver over for borgerne?

Den regionale model giver brugerne mulighed for at lave mere specialiserede udtræk end Statistikbanken. Vi har også mulighed for at koble registeroplysninger med supplerende oplysninger indhentet gennem en repræsentativ survey i fx et bestemt geografisk område eller en bestemt aldersgruppe. Dermed kan vi skabe et stærkt og unikt datasæt tilpasset det aktuelle analysebehov eller forskningsprojekt.

2015 PROJEKT: FORSKNINGS- OG INFORMATIONSPROJEKTET "BEGIVENHEDSBASERET BEFOLKNINGSANALYSE OG - MODEL"

CRT foretager hvert år en række samfundsøkonomiske analyser, og i 2015 gjaldt det blandt andet udviklingen af en event-baseret befolkningsmodel, der analyserer flyttemønstre mellem landets kommuner betinget af menneskers livsbegivenheder og med fokus på flytningen fra by til land.

Modellen kortlægger flytninger mellem landets kommuner og kan samtidigt bruges af kommunerne til at vurdere initiativer, der kan iværksættes for at tiltrække nye borgere. Den statistiske analyse giver både viden om de forskellige værktøjer, men også viden om, hvilke der er mest virkningsfulde i forhold til den politik, som kommunerne kan iværksætte for at virke attraktive på potentielle tilflyttere.

Der regnes blandt andet på scenarier med flytning af statslige arbejdspladser og uddannelsespladser fra København til Jylland.

Kort sagt kan modellen være med til at svare på følgende spørgsmål:

- Hvilke politiske initiativer skal der til, og hvilke knapper har kommunerne at dreje på?
- Er det muligt at ændre befolkningsudviklingen i den enkelte kommune - og i givet fald, hvordan?
- Eller skal der nationale initiativer til?

I projektet, som udføres for Ministeriet for By-, Bolig- og Landdistrikter, Landdistriktspuljen (nu under Erhvervsministeriet), gennemføres der både en økonometrisk/statistisk analyse af flytninger i Danmark med udgangspunkt i kommunale attraktioner og en opdeling af befolkningen i 10 "begivenhedsgrupper", der blandt andet er defineret gennem påbegyndt uddannelse, afsluttet uddannelse, flere børn, pensionering og andre markante begivenheder i menneskers liv.

Projektet viser både forventede og overraskende resultater. For det første, at personer/familier, der påbegynder uddannelse, naturligt nok søger imod kommuner med uddannelsesinstitutioner. Dernæst, at når uddannelsen er færdig, flytter personer/familier tættere på det gode job. Det vil sige hen mod kommuner, der er attraktive gennem lav arbejdsløshed og højere løn. Når der stiftes familie, er det derimod de billigere kvadratmeter, som ikke overraskende trækker i forhold til flytning.

Det overraskende er især, at flytninger primært foregår regionalt henholdsvis øst og vest for Storebælt. Det vil sige, at udflytning fra øst til vest og omvendt faktisk ikke vejer ret tungt.

Opbygningen af befolkningsmodellen indgår i CRT's lokale demo-økonomiske model LINE, hvilket fremover vil gøre os i stand til at beregne følgende:

- Befolkningsfremskrivninger, hvor befolkningen migrerer i forhold til, hvilke begivenheder de har oplevet, og udviklingen i kommunernes attraktioner i sammenhæng med den generelle økonomiske og regionale udvikling.
- Konsekvensberegninger, hvor vi opsætter et scenarie, der ændrer en kommunal attraktion. Ændringer i attraktioner kan opstå som følge af politiske beslutninger eller udefrakommende forandringer.
- Formålet med forskningsprojektet er at forbedre og kvalificere befolkningsfremskrivninger og sætte os i stand til at beregne, hvor meget en forbedret attraktion kan ændre befolkningsudviklingen i landkommunerne.

CRT er derfor nu klar til at regne på mere langsigtede konsekvenser af udviklingstiltag: Ikke kun produktion og arbejdspladser er i spil, men også virkninger på befolkning, livsbegivenheder og bosætningsmønstre af politikeksperimenter er nu med. Det er relevant viden for beslutningstagerne.

SPOT PÅ TURISMEN

Center for Regional- og Turismeforskning sætter tal på turismens omfang og betydning, både på nationalt og regionalt plan. Turismen rummer vækstpotentialer for bl.a. de danske yderområder, og CRT giver kommuner, erhvervsfremmeaktører og brancheorganisationer med fokus på turisme et faktuel grundlag til at arbejde med turismeudvikling og erhvervsfremme.

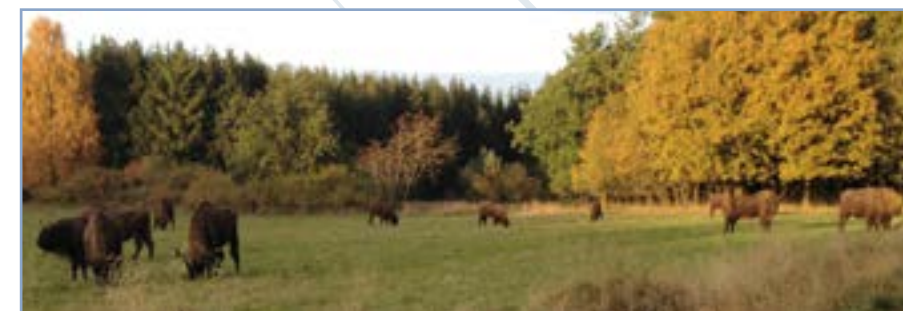
Vores turismeprojekter spænder fra rene kortlægninger til udviklingsprojekter med inddragende processer og videndeling som omdrejningspunkter. Vi kombinerer typisk kvantitative metoder i form af specialiserede registeranalyser fra Danmarks Statistik vha. Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE® med kvalitative værktøjer som interviews og fokusgrupper med turister og nøgleaktører. På dette grundlag kan vi fx:

- Kortlægge turismesektorens størrelse i et område og beskrive udviklingen over tid.
- Sammenligne turisterhvervets økonomiske betydning med andre erhverv.
- Påpege potentialer for øget oplevelsesværdi og øget omsætning.

Modeløkonomisk analyse er en af centrets kernekompetencer, hvorfor vi tilbyder forskellige turismeøkonomiske analyser. Med udgangspunkt i fremskrivninger og konsekvensberegninger med Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE® kan vi fx analysere på de regionaløkonomiske effekter af en ny flagskibsattraktion eller antal skabte arbejdspladser af et øget antal udenlandske turistovernatninger afledt af nye forretningsaktiviteter.

Gennem bidrag til VisitDenmarks årlige rapport om turismens økonomiske betydning i Danmark, er CRT år efter år med til at give dansk turisme det nødvendige grundlag til at sætte tal på turismens størrelse i forhold til andre erhverv og dokumentere turisterhvervets betydning for den samlede danske økonomi.

Vi arbejder også gerne på destinationsniveau med egentlige udviklingsprojekter, hvori vi kombinerer tilvejebringelsen af ny indsigt og forståelse af udfordringer og potentialer med inddragende aktørprocesser, der også sætter ord på de handlinger, der skal til for at løse udfordringer og forløse potentialer.

2015 PROJEKT: DEN IMAGEMÆSSIGE OG SAMFUNDSØKONOMISKE EFFEKT AF BISON PÅ BORNHOLM

I 2015 fik CRT i opdrag at undersøge denagemæssige og den regionaløkonomiske effekt af bisoner på Bornholm. Vi så dels på, hvilken betydning bisonbestanden har for Bornholms image som ferieø, men også på, hvor mange ekstra arbejdspladser der skabes via aktiviteten. Udgangspunktet for undersøgelsen var, at Naturstyrelsen i 2011 modtog en bevilling på 4 mio. kr. fra Villum Fonden til et 5-årigt projekt om genindførelse af bison i Almindingen på Bornholm. Dengang lød begrundelsen:

"Den europæiske bison er genudsat i Almindingen på Bornholm som forsøg på at skabe en natur, som rummer større variation og flere arter. Udsættelsen skal ses i sammenhæng med naturbeskyttelsesforpligtigelser i EU. Samtidig får både bornholmere og turister en spændende naturoplevelse, og Danmark hjælper med at passe på en truet dyreart."

I maj 2012 blev 7 voksne bisoner (en bisontyr og seks bisonkøer) derfor udsat i et indhegnet område på 200 ha omkring Svinemose i den statsejede del af Almindingen, der sammen med Paradisbakkerne udgør et af Danmarks største sammenhængende skovområder på over 6.200 ha. Flokken var i oktober 2015 vokset til 14 bisoner; tyren, fire køer, fem tyrekalve og fire kviekalve.

Undervejs har Naturstyrelsen fulgt flokkens udvikling tæt, både i forhold til dyrenes trivsel og tilpasning, og i forhold til offentlighedens besøg i indhegningen. Desuden har man fulgt nøje med i bisonernes funktion i økosystemet og deres effekt på naturen. Derfor var det nu tid til også at se på deresagemæssige funktion for Bornholm, og de konkrete arbejdspladser, som tilstedeværelsen af dyrene har afstedkommet.

CRT's analyse er baseret på en spørgeskemaundersøgelse foretaget i skolernes efterårsferie i oktober 2015. Det gav hele 456 besvarelser fra fastboende og danske/udenlandske turister samt fra egne observationer foretaget i skoven.

Resultaterne viste bl.a., at der var næsten 100.000 personlige besøg i Bisonskoven og at næsten alle besøg foregik ved brug af en bil, bus eller andet større motoriseret køretøj. Gennemsnitligt standsede/parkerede lidt over 1/3 af de besøgende i indhegningen, og parkeringstiden var mellem 10 minutter og 2½ time - i gennemsnit ca. 1 time.

Vi kunne konstatere, at inklusiv transport brugte de besøgende ca. 100.000 timer på friluftaktiviteter i Bisonskoven, og knapt 2/3 af de besøgende var turister, inkl. besøgende hos familie og venner samt personer på ophold i egen feriebolig. Bornholmerne selv er også glade for bisonerne, idet lidt over 1/3 af de mange besøgene var fastboende på Bornholm.

Vi kunne læse ud fra besvarelserne, at ca. 55 % af de besøgende var kvinder, og at gennemsnitsalderen for turister var 46 år, for fastboende bornholmere 51 år.

Den vigtigste begrundelse for en tur i bisonskoven var naturligvis at se dyrene, og heldigvis fik 2 ud af 3 besøgende lejlighed til at se en bison tæt på.

Vi kunne konkludere, at takket være de bornholmske bisoner forlængede turisterne besøget på Bornholm og brugte 2,3 millioner kroner mere, end de ellers ville have gjort. Denne indvirkning på beskæftigelsen svarer til 3,5 årsværk. Så vi kan roligt sige, at bisonbestanden er et klart plus for Bornholm – både som turistdestination, men også som levested.

REGIONAL UDVIKLING

28 LANDDISTRIKTERNES UDFORDRINGER OG POTENTIALER

Et af CRT's tre hovedindsatsområder er de særlige strukturelle udfordringer og løsninger, der er relevante og aktuelle for yderområder, både i Danmark og uden for landets grænser. CRT's ambition er at bidrage til en større opmærksomhed og en mere nuanceret debat – både om de faktiske problemstillinger, men også om de ressourcer landdistrikterne rummer.

I takt med byområdernes stigende tiltrækningskraft er de problemstillinger, der knytter sig til udkantsområderne, på dagsordenen i en større del af Danmark end tidligere, hvor udkantsproblemer var forbeholdt småøerne og de mest afsidesliggende områder. Mange kommuner og egne i Danmark har fx udfordringer med befolkningstilbagegang, svag økonomisk vækst, demografisk skævvridning og faldende beskæftigelse. Dette på trods af tal fra Danmarks Statistik, der viser, at den danske befolkning er steget med 4,2 % i perioden fra 2007-2015. Det er imidlertid kun de største byer og deres nærområder, der kan måle en befolkningsvækst, hvorimod der i landdistrikterne i samme periode er blevet cirka 27.000 færre borgere, hvilket svarer til en tilbagegang på 3,4 %. Endnu værre ser det ud på en række af de danske øer; Læsø, Samsø, Ærø, Langeland, Lolland og Bornholm, hvor der måles en gennemsnitlig tilbagegang på hele 9,2 % i befolkningen ultimo året.

Fælles for mennesker og virksomheder, som på trods af udfordringerne har valgt at bosætte og etablere sig i et landdistrikt, er imidlertid, at de ser netop deres sted som udgangspunkt og grundlag for deres liv og virke. De skaber

ikke erstatninger for livet, som det leves i byerne, men tager derimod udgangspunkt i både stedets og menneskenes unikke potentialer. Potentialer, der er dybt forankret i det enkelte lokalsamfunds identitet, kultur og fysiske ressourcer. Det er disse menneskers og virksomheders engagement, virke og initiativ, som vi på CRT arbejder på at understøtte på forskellig vis med henblik på at bidrage til udviklingen i udkantsområder. Det gør vi blandt andet ved at kortlægge og analysere stedbundne ressourcers betydning for kulturliv og i frivillige organisationer og foreninger. Vi gør det også ved at afdække lokale og regionale udfordringer og problemstillinger inden for fx uddannelse og erhvervsudvikling, bl.a. ved hjælp af analyser med Den regionale model. I den forbindelse har vi i samarbejde med universiteter ad flere omgange arbejdet med at tilrettelægge og tilpasse adgang, indhold og organisering af videregående uddannelser til de særlige betingelser i yderområder.

Desuden ser vi på specifikke erhvervssektors regionale betydning og potentialer for udvikling og vækst. Og endeligt forsøger vi at afdække rammevilkår for eksempelvis iværksætteri og entreprenørskab i en kommune eller region. Alt sammen med det grundlæggende udgangspunkt at sætte fokus på tilstedeværende og potentielle ressourcer. Ressourcer, hvis potentialer – såfremt de udnyttes optimalt – rækker langt ud over de lokalsamfund, hvori de opstår og skabes.

2015 PROJEKT: HOME IS WHERE THE ISLAND HEART BEATS

'Home is where The Island Heart beats' er navnet på anden del af et stort nordisk samarbejdsprojekt mellem Vesterålen i Nordnorge, Østisland, Færøerne og Bornholm. Første del af projektet hed 'Home is where my Heart is' og fandt sted fra 2012-14. Projektet undersøgte dengang på hvilken måde unge, der flytter fra deres fødeø, fortsat kan bevare tilknytningen og fungere som en aktiv ressource for deres hjemegn. Resultaterne fra den første undersøgelse viste, at de unge fraflyttede bornholmere populært sagt fungerer som henholdsvis:

- Verdens mest loyale turister
- Fornyere af Bornholms kultur og brand
- Ambassadører for Bornholm
- Mobil videnskapital

Dette var særligt tydeligt blandt unge, der er tilknyttet kulturbegivenheder. Derfor satte vi os for at afprøve, om det også gjorde sig gældende på de øvrige nordiske øer.

16 nordiske events, alle arrangeret af unge fraflyttede, blev udvalgt med det formål både at undersøge på hvilken måde, de unge fraflyttede fortsat bidrager med ressourcer til deres fødeø, men også for at undersøge værdien af disse bidrag i forhold til den konkrete økonomiske kapital i forbindelse med eventen, den sociale kapital internt i eventgruppen samt den kulturelle kapital, som tilføres regionen. I fire lande foretog vi derfor komparative dataindsamlinger og casestudier gennem surveys, fokusgruppe interviews, dybdegående interviews samt en helt masse observationer under afviklingen af de mange spændende events.

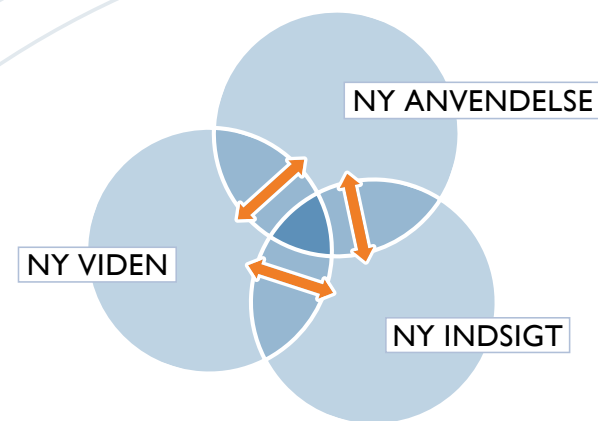
Den store og spændende udfordring var samtidigt at udvikle et værktøj til både at kunne organisere, sammenligne og validere de indsamlede data lokalt på de enkelte øer, men også internationalt øerne imellem. Desuden udviklede vi første skridt mod en model til en sammenlignelig input-output kapitalanalyse af de enkelte events styrker og svagheder, både økonomisk, socialt og kulturelt.

Resultaterne af undersøgelse viste, at de resultater, man har fundet på Bornholm, også gør sig gældende på de øvrige nordiske øer. Samtidigt identificerede vi en række nationale forskelligheder i forhold til køn, alder, beskæftigelse og uddannelsesmæssig baggrund blandt arrangørerne bag de enkelte events.

Imidlertid var det sammenfaldende, hvor stor betydning, både direkte økonomisk og brandingmæssigt disse events har for regionen, og at graden af netværk, samarbejde og tillid er meget høj blandt aktørerne. Desuden viste undersøgelse en høj kulturel kapital i regionerne og at de unges motiver for at arrangere events langt fra deres nuværende bopæl primært var af altruistisk frem for økonomisk karakter, samtidig med at det helt konkret var meget vigtigt for de unge fraflyttede at bevare båndene til deres fødeø.

Projektet var finansieret med støtte fra Nordisk Ministerråds Demografiprogram.

PROJEKTER 2015

NY VIDEN

Casestudie om markedsføring og branding af kål	Syddansk Universitet
Mere videnskabelig publicering	Internt projekt
Ph.d. projekter	Internt projekt

NY INDSIGT

HOME IS WHERE THE ISLAND HEART BEATS - Afdækker værdien af den finansielle, den sociale og den kulturelle kapital på i alt 4 øer x 5 aktiviteter = 20 events arrangeret af fraflyttede unge	Nordregio (via Austurbru - Østisland)
Begivenhedsbaseret befolkningsanalyse og -model. Forskningsprojekt med det formål at forbedre og kvalificere befolkningsfremskrivninger med fokus på flytningen fra by til land	Landdistriktspuljen (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter) - nu Erhvervsministeriet
Tilrettelæggelse og deltagelse i studietur for at belyse det danske erhvervsfremmesystem med eksempel i Region Syddanmark	Tilvæxtanalys
Analyse af tyskernes rejseveje til Bornholm	Destination Bornholm
Tal og fakta om lystfiskeri på Bornholm	Destination Bornholm
Oplæg Landsbypiloterne vedr. rekruttering og motivation af frivillige	Landdistriktsrådet på Mors
Bryllupsturisme – analyse af potentialet for udvikling af bryllupsturisme på Bornholm, både størrelsesmæssigt og økonomisk	Destination Bornholm
Analyse af fremtidens kompetencebehov i Region Nordjylland – Fremkom 3 (i samarbejde med COWI)	COWI og Region Nordjylland
Undersøgelse af en række forhold vedr. feriehusturismen i Danmark med det formål at forbedre opgørelsen af værdien af forskellige anvendelser af feriehuse i Danmark	VisitDenmark
Helhedsplan Allinge - en helhedsplan for en bæredygtig udvikling af Folkemødet og Allinge. Udgangspunktet er ønsket om at Folkemødet forankrer og fremmer udviklingen af Allinge som folkemødeby, som turistby og som helårsby gennem aktiv brug af byens iboende muligheder	Realdania og BRK
Viden & vækst. Kompetenceudviklingsindsats målrettet de bornholmske virksomheder med det formål at tilbyde efteruddannelse med udgangspunkt i virksomhedernes egne behov	Bornholms Vækstforum
Affaldssortering sommerhuse. Effektiv kommunikation i sommerhusområder. Formålet med delopgaven er at etablere et data- og videngrundlag for efterfølgende at kunne udvikle målrettede kommunikative redskaber om affaldshåndtering til brugere af sommerhuse	BOFA og Miljøministeriet
Oplandsanalyse for Danske Havne. Et analysesystem, som fremover skal kunne analysere danske erhvervshavnens lokal-, regional- og nationaløkonomiske betydning	Danske Havne
Effekten af bison på Bornholm.	Naturstyrelsen
Undersøgelse af betydningen af bisoner på Bornholm i forhold til turisme og økonomi	
Forskningsnetværk	Internt projekt
Strategisk projektudvikling	Internt projekt
Modeludvikling – udvikling af regionaløkonomiske modeller	Internt projekt

NY INDSIGT fortsat

Folkemødet 2015	Internt projekt
Teamudvikling	Internt projekt
Seminarrække (herunder videnscafé)	Internt projekt

NY ANVENDELSE

Opdatering og vedligeholdelse af turismemodellen TØBBE/LINE og et regionaliseret turismesatellitregnskab	VisitDenmark
Direkte og afledte effekter af den økonomiske betydning af turismen for hver af de 98 kommuner	VisitDenmark
Den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE©	STAR, regionerne, BRK og VisitDenmark
Hele Nordjylland på en Tallerken – udviklingsprojekt vedr. koncept for anvendelse og udbredelse af lokale råvarer til turister	VisitNordjylland
Den Nordjyske Madrute – udviklingsprojekt vedr. koncept om tydeliggørelse af madoplevelser for turister	VisitNordjylland
Ressourceområdeversion (opdatering) af SAM-K/LINE	Region Syddanmark
Opdaterede arbejdskraftbalancer for Slagelse kommune	Slagelse kommune
Produktivitetsberegninger baseret på det kommunale nationalregnskab	Odense kommune
Udarbejdelse af statistisk grundlag vedr. forbrug af lokale fødevarer i forb. med projektet "Borgere og dialog som løftestang for lokal udvikling"	BRK
Beskæftigelsesdata – særkørsel af variabler vedr. beskæftigelse for udvalgte år i hotel- og restaurationsbranchen	Eskild Hansen Strategibureau og Dansk Kyst- og Naturturisme
Folkemødeeffekter - beregninger	Destination Bornholm
Opdatering af arbejdspladsberegningerne for alle 98 kommuner	Region Syddanmark
Dataudtræk, tabeller og diagrammer	Region Hovedstaden
Tabeludtræk og beregninger til brug for fremskrivning på lægeefterspørgslen	Yngre Læger
Effektmåling af Køge Erhvervsservice – nyt videngrundlag for den lokale erhvervsfremmeindsats	Køge Erhvervsservice og Eskild Hansen Strategibureau
Tabeludtræk vedr. offentlige betalinger for udvalgte år	CEPOS
Fremskrivning og scenarieanalyser på grundlag af specialversion for bygge- og anlægsvirksomhed af den regionale model for erhverv og beskæftigelse, SAM-K/LINE	Dansk Byggeri
Fremkom 3 - analyse af fremtidens kompetencebehov i Region Nordjylland	Region Nordjylland
Turismeandel og økonomiske beregninger. Levering af data for turismeandelen af omsætning i alle brancher samt beregning af økonomiske effekter af turisme opdelt på hhv. storbyferie-, kystferie- og erhvervsturisme	VisitDenmark
Analyse af trafikprojekter med udvalgte cases	Incentive
Strategisk projektudvikling	Internt projekt
Projektpulje	Internt projekt
Lokale netværk	Internt projekt
Overvågning af Bornholms Turisme	Internt projekt
Større kommunikativ gennemslagskraft	Internt projekt

FORMIDLING 2015 – pr. 31.12.2015

32

VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (PEER REVIEWED)

Feldthus Andersen, L. (2015): Tourism in the coastal zone of Denmark – spatial and experiential dimensions. Bogkapitel i: Lorentzen, A., Larsen, K.T. and Schrøder, L. (eds.): Spatial Dynamics of the Experience Economy. Oxon: Routledge.

Lorentzen, A.*, Larsen, K.T., Schrøder, L**, eds. (2015): Spatial Dynamics of the Experience Economy. Oxon: Routledge.

* University of Southern Denmark, ** Aalborg University.

Marcussen, C.H. (2015): Modelling Ferry Passenger Numbers: Implications for Destination Management, in Antónia Correia, Juergen Gnoth, Metin Kozak, Alan Fyall (ed.) Marketing Places and Spaces (Advances in Culture, Tourism and Hospitality Research, Volume 10) Emerald Group Publishing Limited, pp. 269-279

Zhang, J. (2015) Business Tourism. In Cater, C., Garrod, B. and Low, T. (eds.) The Encyclopedia of Sustainable Tourism. CABI, Oxford. p. 61.

Zhang, J. (2015) Meetings, incentives, conferences, and exhibitions (MICE) tourism. In Cater, C., Garrod, B. and Low, T. (eds.) The Encyclopedia of Sustainable Tourism. CABI, Oxford. p. 327.

Zhang, J., Jensen, C. (2015): Comparative Advantage, Tourism. In Jafari, J., Xiao, H. (eds.) Encyclopedia of Tourism. Springer International Publishing, Switzerland.

Zhang, J., Jensen, C. (2015): Trade liberalization, tourism. In Jafari, J., Xiao, H. (eds.) Encyclopedia of Tourism. Springer International Publishing, Switzerland.

ANDRE FORSKNINGSPUBLIKATIONER

Hedetoft, A., Anker, N., Englund, H., Stefaniak, I. & Madsen, B. (2015): Arbejdskraftbehovet i forbindelse med Togfonden DK. Rapport udarbejdet for Trafikstyrelsen, Banedanmark, Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering samt Uddannelses- og forskningsministeriet. Nexø og København: Center for Regional- og Turismeforskning og COWI.

Larsen K.T (2015): Unge og erhvervsuddannelsessystemet i Danmarks udfordrede lokalområder. Casestudier fra Region Nordjylland og Bornholm. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Madsen, B., Stefaniak, I. og Bentsen, O. (2015): Notat om fremskrivning af den regionale udvikling med LINE basisversionen april 2015, på grundlag af ADAM-fremskrivning af landets økonomi fra december 2014. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Manniche, J. (2015): Markets for Strong and Bitter Tasting Vegetables and the New Nordic Kitchen: An Integral Production-Consumption Analysis. Rapport til forskningsprojektet MAXVEG ved Syddansk Universitet. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Marcussen, C.H. (2015): Den imagemæssige og samfundsøkonomiske effekt af bison på Bornholm. For Naturstyrelsen. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Marcussen, C.H. (2015): Kortlægning af sommerhusområder i Danmark – med særligt henblik på affaldshåndtering. For Miljøstyrelsen. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Marcussen, C.H. (2015): Tyskernes rejseveje til og fra Bornholm. For Destination Bornholm. 08.04.2015 (ikke frigivet). Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Pétursdóttir, E.*, Halldórsdóttir, T.*, Rømer, L.: Home is where the island heart beats. (2015) Nordregio.

* Austurbrú, East-Iceland

Rømer, L. (2015): Rapport: Den Nordjyske Madrute. Udarbejdet for Visit Nordjylland. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Rømer, L. (2015): Rapport: Hele Nordjylland på en Tallerken. Udarbejdet for Visit Nordjylland. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

Rømer, L., Mutoia, Brandt Dam, E. og Rasmussen, L. (2015): Allinge bygger Fællesskaber -Folkemødet og Allinge, helhed og synergi. Prospekt for Realdania og Bornholms Regionskommune, København.

Zhang, J. & Feldthus Andersen, L. (2015): De samfundsmæssige konsekvenser af Folkemødet på Bornholm 2015. Notat udarbejdet i samarbejde med Bornholms Regionskommune og Destination Bornholm. Nexø: Center for Regional- og turismeforskning.

PAPERS OG OPLÆG FOR FORSKERKONFERENCER

Larsen, K.T. (2015): "Processes of peripheralization and the Danish VET system". Paper presented at American Geographers Annual meeting, session on Placing Education, Chicago 21-25 April 2015.

Madsen, B., Stefaniak, I., Clausen, J. and Zhang, J. (2015): Accounting the finer structure of the local economies - Case in Denmark. International Input-Output Conference in Mexico, 22-26 June 2015.

Madsen, B., Clausen, J., Bentsen, O., Dall, T.D. og Mitze, T. (2015): Can Policies Reverse Rural Downturn in Denmark? A Demographic-Economic Model for Policies Related to Event-Based Migration, September 2015.

Dall, T.D., Mitze, T., Madsen, B., Clausen, J., Bentsen, O. (2015): An Event-Based Approach to the Identification of drivers for Internal Migration Processes over the Life-Cycle in Denmark, September 2015.

Manniche, J. and Testa, S. (2015): The multiple dimensions of learning and innovation processes: a relational approach. Paper presented at Regional Studies Association Annual International Conference, Piacenza, May 2015.

33

Marcussen, C.H.: Tourist motives and activities as drivers of tourist satisfaction – among men and women. Oplæg ved "the 24th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research", Reykjavik, Island, 1.-3. oktober 2015.

Zhang, J. and Enemark, A. (2015): Explaining performance in hotel and restaurant businesses, Abstract accepted for Asia and Pacific Tourism Association (APTA) Conference" at Kuala Lumpur, Malaysia, 14-17, May 2015.

Zhang, J., Madsen, B. and Stefaniak, I. (2015): Regional satellite accounts for health economy – from health expenditure to geography and demography - Case of Denmark, International Input-Output Conference in Mexico, 22-26 June, 2015.

ANDRE PRÆSENTATIONER

Bennedbæk, J.: Introduktion til Brugerforum. Præsentation af Brugerforum på Brugergruppemøde for Overvågningsmodellen. Vejle, d. 25. september 2015.

Feldthus Andersen, L.: Bidrag til Forskere: Sådan skaber vi vækst i dansk turisme. Artikel i Nyt fra VisitDenmark, 20. marts 2015.

Feldthus Andersen, L.: Forsknings- og analyseprojekter fremover: Forslag til opbygning af fælles turismeforskningsinfrastruktur. Præsentation af projektidé på dialogmøde mellem VDK og TiD hos VisitDenmark, 14. januar 2015.

Hedetoft, A.: Ejerskifteudfordringen inden for bygge- og anlægssektoren på Bornholm. Oplæg for revisorer og advokater, Campus Bornholm, 8. januar 2015.

Larsen, K.T.: Fag, sted og ungdom: Erhvervsuddannelsessystemet i de danske yderområder. Oplæg for Regional Udvikling, Region Midtjylland. 9.4.2015. Viborg, Danmark.

Larsen, K.T.: Foreløbige resultater fra interviewundersøgelse af unge. Oplæg for UTA-udvalg (Ungdomsuddannelse til alle, Bornholms Regionskommune) d. 4.3.2015. Nexø, Bornholm.

Larsen, K.T.: Unge mellem fag og sted: EUD i danske yderområder. Oplæg for chef- og ledergruppen, Campus Bornholm, d. 24.3.2015. Rønne, Bornholm.

Larsen, K.T.: Videregående uddannelser for de erhvervsuddannede på Bornholm. Paneldeltagelse ved Folkemødet 2015 d. 13. juni 2015. Arrangør: Bornholms Akademi.

Madsen, B.: De nyeste resultater nyeste version af SAM-K og LINE, Fremskrivningsnotat og Fremtidige forbedringer, forslag til tillægsprojekter. Indlæg på brugermøde for den regionale model for Erhverv og Beskæftigelse, 6. februar, IFRO, København.

Manniche, J.: Byregioner: Hvad er det, hvorfor vokser de frem, og hvilke udfordringer har de? Oplæg på møde i kommunaldirektørkredsen Region Syddanmark, 31. august 2015.

Marcussen, C.H.: A discussion of the economic impact of the sharing economy in tourism - The case of Denmark. Oplæg ved "the 10th international seminar on innovation and tourism", Palma de Mallorca, 8.-9. oktober 2015.

Marcussen, C.H.: Håb for IC Bornholm. Oplæg ved Ministerbesøg d. 14. juli 2015. Bornholm

Marcussen, C.H.: Kortlægning af sommerhusområder i Danmark – Survey-resultater vedr. affaldshåndtering. Præsentation i København d. 27. august 2015. Opdateret 7. september 2015.

Marcussen, C.H.: Lystfiskeri på Bornholm – blandt turisterne. Notat sendt til Destination Bornholm d. 4. februar 2015.

Rømer, L.: Den nordjyske madroute og Hele Nordjylland på en tallerken. Præsentation på konferencen MADTURISME TURISMEMAD arrangeret af Visit Nordjylland. Aalborg d. 10. marts 2015.

Rømer L.: Den gode frivillige kommer ikke af sig selv. Workshop og foredrag for Landsbypiloterne – region Thy-Mors. Øster Jølby, 24. november 2015.

Rømer, L.: Home is where the heart is. Præsentation på NORA REGION CONFERENCE 2015: Når nisse blir mega. 8. oktober 2015. Thorshavn, Færøerne.

Rømer, L. og Halldórsdóttir, T.: Home is where the island heart beats. Præsentation på Nordic Demography Programme, Final Seminar, Nordregio d. 23. april 2015. Stockholm.

Rømer, L. og Larsen, K.T.: Home is where the heart is. Præsentation for Bornholms Gymnasium, 21. august 2015.

Rømer, L., Mutopia, Brandt Dam, E. og Rasmussen, L.: Folkemødet og Allinge, helhed og synergi. Prospektpræsentation for Realdania, København 11. maj 2015.

Rømer, L., Mutopia, Brandt Dam, E. og Rasmussen, L.: Allinge bygger fællesskaber - Folkemødet og Allinge, helhed og synergi. Prospektpræsentation for Realdania, Allinge, Domen 21. september 2015.

Zhang, J.: Danish Regional Tourism Satellite Accounts and Regional Model for Tourism Impact Analysis. Indlæg på VisitDenmarks seminar om TSA and regional models, 30. januar, VDK, København.

Zhang, J.: TA data, produktbalance i LINE model systemet. Indlæg på brugermøde for den regionale model for Erhverv og Beskæftigelse, 6. februar, IFRO, København.

ANDET (TV, RADIO, TRYKTE MEDIER, FOLKEMØDET M.M.)

Bentsen, O., Clausen, J., Madsen, B. og Stefaniak, I.: Præsentation til Folkemødet, FLYT DIG! Kan folk flyttes? Myter og fakta om flytninger, 13. juni 2015.

Feldthus Andersen, L.: Interview til Kulturen på News, TV2 News om forsøgsordning med projekter i kystbeskyttelseszone, 19. januar 2015.

Feldthus Andersen, L.: Skolepolitik er også lokaludviklingspolitik. Synspunkt til Bornholms Tidende, 22. januar 2015. (<http://www.tidende.dk/?id=61689>)

Feldthus Andersen, L.: Turisme er et nationalt anliggende. Debatindlæg i Jylland-Posten d. 23. januar 2015.

Feldthus Andersen, L.: Deltagelse i Penge: Hvad koster dit internet? på DRI med indlæg om betydningen af bredbånd for regional udvikling, 11. februar 2015.

Feldthus Andersen, L.: Deltagelse i debat, Universitet på Bornholm? arrangeret af Socialdemokraterne, d. 14. juni 2015.

Feldthus Andersen, L.: Ordstyrer på Folkemødet, debat om turisme og deleøkonomi i Turismeministeriet arrangeret af Horesta, d. 13. juni 2015.

Feldthus Andersen, L.: Ordstyrer på Folkemødet, egen debat "FLYT DIG! Kan folk flyttes? Myter og fakta om flytninger", 13. juni 2015.

Feldthus Andersen, L.: Interview til TV2Bornholm om valgets mulige betydning for yderområderne og Bornholm, 19. juni 2015.

Feldthus Andersen, L.: Hvilken betydning får valget for yderområderne i Danmark, herunder Bornholm? Synspunkt i Bornholms Tidende, 23. juni 2015 (<http://tidende.dk/?id=65774>)

Larsen, K.T., Rømer, L. og Petersen, T.: Kunsten at gøre skolepolitik til tilknytningspolitik. Synspunkt i Bornholms Tidende d. 13. februar 2015.

Petersen, T., Rømer, L. og Larsen, K.T.: Stærke lokalsamfund er vigtige for tilflytning. Synspunkt i Bornholms Tidende d. 17. februar 2015.

Rømer, L., Frølich, M. & Feldthus Andersen, L. (2015): Ressourcer og resultater 2014. Årsberetning. Nexø: Center for Regional- og Turismeforskning.

UDVALGT PROJEKT 2015:

UNGE, ERHVERVSUDDANNELSER OG UDVIKLING I YDEROMRÅDER

36

Erhvervsuddannelserne er en vigtig kilde til udvikling af lokale arbejdsmarkeder i danske yderområder. Mange arbejdspladser uden for byerne bemannes af faglært arbejdskraft, og en vigtig del af denne arbejdskraft er uddannet lokalt. Men erhvervsuddannelsessystemet er ramt af en række udfordringer og paradokser, der truer de små arbejdsmarkeders adgang til faglært arbejdskraft.

Erhvervsuddannelsessystemet er udfordret. Selvom relativt flere unge fra landdistrikterne end fra byerne vælger en erhvervsuddannelse, så vælger en stigende andel unge i hele landet en gymnasial uddannelse. Frafaldet på erhvervsuddannelserne er højt – og en væsentlig andel skyldes manglende praktikpladser, men faktisk har vi svært ved at få hold på, hvor meget den manglende adgang til praktikpladser egentlig betyder. Erhvervsuddannelsessystemet er en gammel uddannelsesform, hvor oplæring hos Mester går helt tilbage til middelalderen. Til trods for dette har vi siden industrialiseringen og udvikling af et moderne erhvervsuddannelsessystem stadig haft svært ved at sikre et match mellem elever og praktikpladser. Og endelig ved vi meget lidt om sammenhængen mellem de erhvervsuddannede unge og de flyttemønstre, der er tilknyttet deres overgang til arbejdsmarkedet. Vi ved, at de unge, der søger en videregående uddannelse, flytter til byerne. Men hvad med de erhvervsuddannede? Hvad betyder adgangen til erhvervsskoler og til praktikpladser for de unges flyttemønstre og dermed for de lokale arbejdsmarkeder? Politisk og forskningsmæssigt har vi de sidste 20 år haft fokus på de højtuddannede og 'restgruppen', altså de, der ikke får en uddannelse. I samme periode har vi forsømt at forske i de erhvervsuddannede. Det forsøger dette forskningsprojekt at råde bod på.

CRT gennemfører i perioden 2013-2016 et forskningsprojekt, der søger at afklare hvordan erhvervsuddannelsessystemets geografiske fordeling i danske yderområder påvirker unges mobilitets- og bopælsmønstre. Formålet er at forstå hvordan de nuværende geografiske strukturer i erhvervsuddannelsessystemet påvirker adgangen til nyuddannet faglært arbejdskraft i danske yderområder. Der er tale om et ph.d. forskningsprojekt, som gennemføres af Karin Topsø Larsen. Projektet er finansieret af CRT sammen med Aalborg Universitet, Region Nordjylland og Bornholms Regionskommune og er akkrediteringsmæssigt forankret på Institut for planlægning ved Aalborg Universitet.

UDFORDRINGERNE

Personer med en erhvervsuddannelse er ved at blive en mangelvare. Den nuværende bestand af beskæftigede med en erhvervsuddannelse er ved at blive ældre, og en betydelig andel skal på pension i løbet af de kommende 10 år. Samtidig er der færre og færre unge, som vælger samt gennemfører en erhvervsuddannelse. Det samlede resultat er mangel på faglært arbejdskraft.

Denne problemstilling gør sig gældende i hele Danmark, men på grund af forskelle i arbejdsmarkedernes strukturer mellem byerne og yderområderne, er problemet størst uden for byerne. I byerne udgør arbejdspladserne, der kræver en videregående uddannelse, den største andel. I landets små byer og i landdistrikterne udgør de faglærte den største uddannelsesgruppe blandt de beskæftigede. Det betyder, at mangel på faglært arbejdskraft er relativt større uden for de store byer.

For at forstå sammenhænge mellem det lokale udbud af erhvervsuddannelser, herunder praktikpladser og de unges flytte- og bopælsmønstre, har forskningsprojektet gennemført tre overordnede undersøgelser:

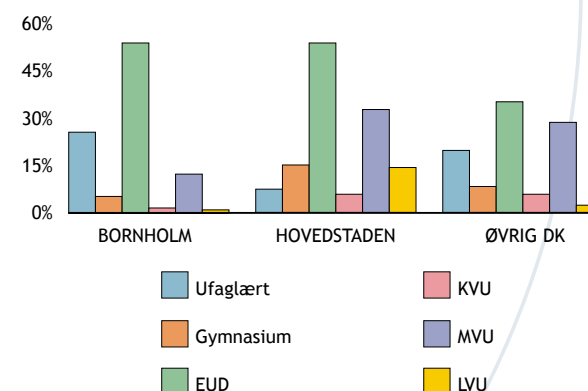
1. Statistisk kortlægning af de unges flytte- og bopælsmønstre i forbindelse med uddannelsesgennemførelse. Der arbejdes med cases: Vendsyssel i Nordjylland og Bornholm, som sammenlignes med data for alle by- og landkommuner samt på landsplan.
2. Teoretisk ramme-udvikling. Der arbejdes med, hvordan man teoretisk kan forstå relationen mellem uddannelsessystemer og deres geografiske indlejring. Den ramme bruges som udgangspunkt for at forstå hvorfor det danske erhvervsuddannelsessystem ser ud som det gør, hvorfor det er lokaliseret som det er.
3. Den sidste undersøgelsesform består af en interviewundersøgelse blandt unge fra Vendsyssel og Bornholm, som er i gang med en erhvervsuddannelse. Undersøgelsen fokuserer på, hvordan de unge selv opfatter deres lokale og ikke-lokale mulighedsrum i gennemførelsen af en erhvervsuddannelse.

Til sidst vil projektet fremkomme med en række policy-forslag til erhvervsuddannelsessystemets fremtidige struktur, der bør tage højde for geografiske forskelle i Danmark.

UNDERSØGELSENS DEL I: DE UNGES UDDANNELSES- OG FLYTTEMØNSTRE

Kortlægningen er baseret på en registerdata undersøgelse, der statistisk følger en ungdomsgruppe fra år 2000, da de var 16, 17 og 18 år frem til år 2011, da de var 27, 28 og 29 år. Ungdomsgruppen kaldes 'Ungdomsårgang 2000'.

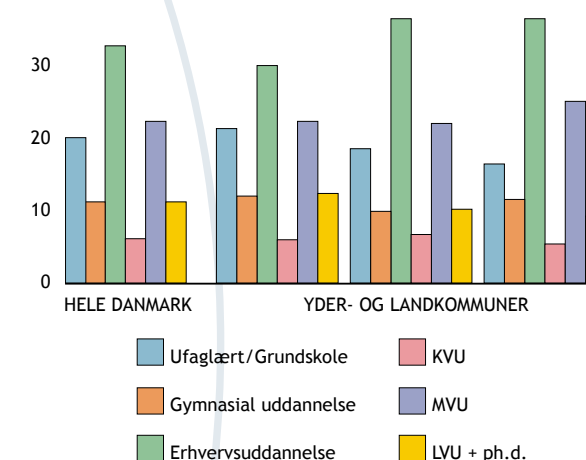
UNGDOMSÅRGANG 2000, HØJEST OPNÅEDE UDDANNELSE I ÅR 2011, FORDELT PÅ BOPÆL I 2000 I PROCENT

KILDE: DANMARKS STATISTIK, SÆRKØRSEL BASERET PÅ DEN REGIONALE MODEL FOR ERHVERV OG BESKÆFTIGELSE SAM-K/LINE®
N FOR HELE LANDET = 156.180

Kortlægningen viser, at generelt opnår unge fra danske yderområder nogenlunde samme uddannelsesniveau som unge på landsplan. Men effekten af de unges flyttemønstre påvirker adgangen til uddannet arbejdskraft på de lokale arbejdsmarkeder kraftigt. Nedenfor er graf med oversigt over 'ungdomsårgang 2000' fra Bornholm, efter opnået uddannelse og bopæl i 2011.

UNGDOMSÅRGANG 2000 FRA BORNHOLM, HØJEST OPNÅEDE UDDANNELSE I ÅR 2011, FORDELT PÅ BOPÆL I 2011/ PROCENT

KILDE: DANMARKS STATISTIK, SÆRKØRSEL BASERET PÅ DEN REGIONALE MODEL FOR ERHVERV OG BESKÆFTIGELSE SAM-K/LINE®
N FOR BORNHOLM = 1.591

Som man kan se, efterlader fraflytningen af unge de bornholmske arbejdsmarkeder med en helt anden kompetenceprofil, end den de unge faktisk har opnået. Resultatet er, at periferien (her Bornholm) fodrer de danske byområder med ressourcerstærke unge, der bemander viden-industrien i byerne. Den faglærte arbejdskraft flytter også (næsten 50 % er fraflyttet, mens det i Vendsyssel kun er ca. 40%), men i langt mindre grad end de højtuddannede. Således bor mellem 50-65 % af unge, der gennemfører en erhvervsuddannelse, fortsat i den kommune de er opvokset i. Deres beskæftigelse er lige så høj som dem der er fraflyttet. Det betyder, at de erhvervsuddannede udgør en væsentlig del af rekrutteringsgrundlaget for lokale arbejdspladser.

At kortlægge et uddannelses- og flyttemønster kan ikke i sig selv forklare de bagvedliggende mekanismer. Vi har brug for at vide, hvilke strukturelle mekanismer og motivationer, der ligger bag de erhvervsuddannede unges flytte- og bopælsmønstre. Derfor arbejder projektets anden del med teoretisk at forstå, hvordan uddannelsessystemer påvirker og påvirkes af de lokaliteter de er beliggende i.

UNGE, ERHVERVSUDDANNELSER OG UDVIKLING I YDEROMRÅDER

UNDERSØGELSENS DEL 2: TEORETISKE FORSTÅELSER AF UDDANNELSES GEOGRAFIERNE

38

I det ovenstående kan man nemt komme til at tro, at uddannelsesgeografi udelukkende handler om afstande – afstande mellem elevernes hjem og skolerne samt praktikpladserne. Men de rumlige aspekter af uddannelsessystemer er mere komplicerede end som så og sker ud fra flere dimensioner. Forskningsprojektet har undersøgt, hvilke teoretiske tilgange og forståelser der er arbejdet med i det forskningskrydsfelt, der betegnes uddannelsesgeografien og den økonomiske geografi. Ud fra dette og i specifik relation til strukturerne og den historiske udvikling i det danske erhvervsuddannelsessystem, argumenterer forskningsprojektet for, at der er mindst fire rumlige eller geografiske dimensioner i et uddannelsessystem som påvirker dets struktur og funktioner.

DEN TEKNO-ØKONOMISKE DIMENSION – PRODUKTIONSSTRUKTURERNES GEOGRAFI

Den måde vi organiserer vores økonomi, vores virksomheder og vores institutioner på påvirkes af skiftende dominerende produktionsformer og de økonomiske kredsløb, der på en og samme gang former og betjener dem. Det gælder også vores uddannelsessystemer. Ved skiftet fra en fleksibel industribåret produktion som grundlag for dansk økonomi til en mere globaliseret videns-baseret økonomi, er andelen af befolkningen der har gennemført en gymnasial og efterfølgende en videregående uddannelse steget væsentligt. I den forbindelse er det danske erhvervsuddannelsessystem blevet marginaliseret, mens ressourcer og elevstrømme er blevet gelejdet over i de gymnasiale og videregående uddannelsessystemer.

Men store dele af Danmarks økonomi lever stadigvæk efter et industrielt produktionsparadigme, især i de områder vi betegner 'yderområder' eller periferien. Som nævnt er et velfungerende erhvervsuddannelsessystem væsentligt for de perifere arbejdsmarkeder. Ikke desto mindre ligger langt de fleste erhvervsskoler i byer og bynære områder, fordi det er her den største del af befolkningen bor, mens praktikpladsernes geografiske fordeling i højere grad knytter sig til produktionens geografiske fordeling. Undtagelser herfor er de sociale og pædagogiske fag, der retter sig mod regionale og kommunale arbejdspladser, samt de merkantile fag, hvor praktikpladserne oftest er beliggende i byerne. Erhvervsuddannelsessystemets geografi og de arbejdspladserne det knytter sig til er dermed uhyre komplekst.

DEN POLITISK-ØKONOMISKE DIMENSION – MAGTRELATIONERNES GEOGRAFI

Grundlaget for det nuværende erhvervsuddannelsessystem blev formet ved industrialiseringens overtagelse som det primære produktionssystem. I starten blev systemet drevet af arbejdsgiverne, og efterhånden som 'den danske model' blev udviklet, blev fagforeningerne og senere staten væsentlige partnere. De dominerende parter i det nuværende erhvervsuddannelsessystem er Undervisningsministeriet sammen med arbejdsmarkedets parter igennem nationale koalitionskonstruktioner – de faglige udvalg og Undervisningsministerens rådgivende udvalg. De lokale arbejdsgivere og lønmodtagerorganisationer såvel som kommuner og regioner har relativt mindre direkte indflydelse på systemets strukturer. Det betyder, at overordnede interesser i forhold til at fastholde 'den danske model' samt statens centrale styrelsesmodeller for uddannelsesinstitutionerne er i centrum, mens periferiens lokale udvikling ikke har været et centralt dagsordenspunkt.

DEN SOCIO-ØKONOMISKE DIMENSION – UDDANNELSESSYSTEMERNES SOCIO-GEOGRAFI

Forskellige uddannelses typer og uddannelsesniveauer optager forskellige sociale grupper. I gamle dage var der faste hierarkier, hvor uddannelsesniveaet afspejlede, hvilken social klasse eleven eller studenten stammede fra. Der er sket et kæmpe skift i det danske ungdomsuddannelsessystem fra starten af 1970'erne og frem til i dag grundet en stærkt øget social mobilitet, en forandring, der har ændret erhvervsuddannelsernes sociale status. Hvor de brede ungdomsgrupper tidligere søgte en erhvervsuddannelse, søger de brede ungdomsgrupper nu en gymnasial uddannelse. Samtidig har der i de sidste 20 år været et politisk mål om, at alle unge skulle gennemføre en ungdomsuddannelse. Var man ikke bogligt i stand til at gennemføre en gymnasial uddannelse, blev man automatisk henvist til erhvervsuddannelsessystemet. Det har påvirket elevsammensætningen på erhvervsuddannelserne.

Disse ryk i elevsammensætningen i forskellige uddannelsessystemer har en geografisk vinkel, idet forskellige sociale grupper bor uligeligt fordelt – både på nabolagsniveau i byer og på tværs af landet. Søgningen til erhvervsuddannelserne er derfor størst i de socialt mindre bemidlede dele af byerne og i periferien. Men den lokale kulturelle og sociale værdisætning af en given uddannelsesretning kan være knyttet

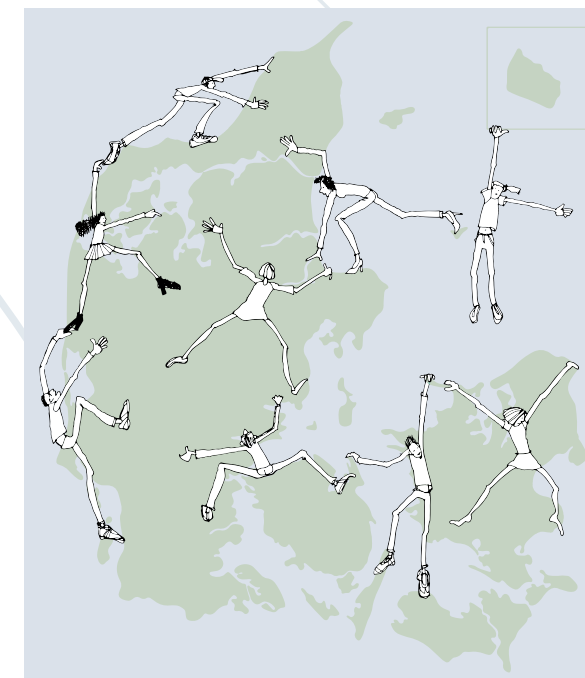
til lokale erhvervsstrukturer eller andre socialt betingede værdisæt – f.eks. kan det i nogle sociale grupper i Frederikshavn have høj værdi at tilvælge en erhvervsuddannelse inden for skibsindustrien. Når man forsøger at forstå hvad sammenhængen er mellem et uddannelsessystem og forskellige lokaliteter, skal man således også tage højde for forskellige social-, fag- og kønsforankrede værdigrundlag.

MOBILITETS-DIMENSIONEN – MOBILITETSKRAV INDLEJRET I UDDANNELSESSYSTEMET

Der er sket en kæmpe udvikling i mobilitetskravene til de unge, der søger en erhvervsuddannelse. I mange århundreder var mesterlæren den dominerende læringsform, hvilket betød, at elevens geografiske orientering udelukkende tog udgangspunkt i praktikpladsen. Først i midten af 1950'erne blev skoledelen påtvunget, og eleverne måtte i perioder opholde sig på de tekniske skoler og handelsskolerne. Siden indførelsen af EFG-uddannelserne i slutningen af 1970'erne begyndte man i stedet på skolen i et fuldt år. Det ændrede rækkefølgen for, hvordan man fandt ind i et erhverv og ind i erhvervsuddannelsessystemet. Man orienterede sig nu i sit fag gennem skolen frem for gennem praktikpladsen. Skolernes beliggenhed begyndte også at være vigtig for de unges orientering i praktikpladslandskabet. Denne struktur er kun blevet mere dominerende jo flere år der er gået, især fordi skolerne styres af taxameterordninger, hvor de konkurrerer om elever, og hvor den praktikpladsopsøgende indsats knyttes til de fag, skolerne selv udbyder. Som ung erhvervsuddannelsessøgende skal man derfor være meget fagligt afklaret for at søge et fag, der ikke udbydes lokalt. Samlet stilles der store krav til de unges mobilitetsevner, både hvad angår daglig pendling samt egentlig flytning for at gennemføre deres uddannelse.

UNDERSØGELSENS DEL 3: DE UNGES EGNE OPFATTELSER AF DERES MULIGHEDER

Den sidste del af projektet søger at forstå, hvordan unge, der er vokset op uden for de store byer, orienterer sig i det danske erhvervsuddannelsessystem og dets muligheder, defineret som mulighedsrum. Der er interviewet knap 25 unge mellem 17 og 24 år, der alle er i gang med en erhvervsuddannelse og er opvokset i Vendsyssel eller på Bornholm. Gennem interviewundersøgelser analyseres dels hvilke krav og muligheder, de unge møder på vej ind i erhvervsuddannelsessystemet og

39

i overgangen fra grundforløb til hovedforløb med fokus på det at finde en praktikplads og hvad det betyder for de unges bopælsvalg. Der arbejdes med seks typer af mulighedsrum, som de unge engagerer forskellige ressourcer i forhold til. Analysen viser, at den største udfordring de unge møder i erhvervsuddannelsessystemet, er manglen på praktikpladser, herunder manglende sikkerhed for at finde en praktikplads. Mens nogle unge vælger at skifte fag, hvis de ikke kan finde en lokal praktikplads, er andre unge villige til at rejse, endog flytte for at opfylde deres uddannelsesdrømme. Jo mere fagligt indlejret de unge er i deres fag, desto mere mobile er de. Nogle unge mister drivkraften og målet undervejs og er i fare for helt at forlade erhvervsuddannelsessystemet. Mens nogle unge har adgang til netværk, især via deres familier eller gennem hjælp fra engagerede lærere og vejledere i erhvervsuddannelsessystemet, så står en del unge alene og må løse en lang række udfordringer på egen hånd.

KONKLUSIONER

Forskningsprojektet afsluttes først i midten af 2016. Det er derfor for tidligt at afsløre projektets endelige konklusioner. Men mon ikke projektet vil anbefale, at hvis man ønsker, at flere unge skal gennemføre en erhvervsuddannelse, så skal man starte med at anerkende, hvor stort et mobilitetskrav erhvervsuddannelsessystemet efterhånden fordrer for at man kan gennemføre. Dernæst kan projektet vel heller ikke undgå at anbefale, at der bør oprettes mere støtte på de erhvervsskoler, der er beliggende i perifere områder, til at finde ikke-lokale uddannelsesmuligheder og praktikpladser. Dertil kan man forestille sig, at projektet vil anbefale, at der udbydes flere grundforløb flere steder i Danmark, da de nye erhvervsuddannelseselever er ganske unge og endnu ikke har kørekort. Endelig kunne man forestille sig, at projektet vil anbefale, at arbejdsmarkedets parter i langt højere grad må tage ansvar for den geografiske fordeling af praktikpladserne, herunder eventuelt udarbejde kvotesystemer, der sikrer, at de unge er bekendt med deres faktiske muligheder for at få en praktikplads.

FRA VORES EGEN VERDEN

40

BESTYRELSEN PR. 31.12.2015

Center for Regional- og Turismeforskning ledes af en bestyrelse udpeget for 2014-2017 bestående af 7 medlemmer, hvoraf de 6 udpeges af Bornholms Kommunalbestyrelse:

- to medlemmer af Bornholms Kommunalbestyrelse
- ét medlem efter indstilling fra Bornholms Vækstforum
- tre medlemmer, der udpeges ud fra deres faglige kompetencer og forskningsmæssige relevans for CRT's virksomhed.

Desuden udpeger centrets medarbejdere en repræsentant til bestyrelsen.

MEDLEMMER

Lars Erik Jønsson, bestyrelsesformand.
Viceadministrerende direktør, VisitDenmark.

Kirstine van Sabben, næstformand. Selvstændig bygningsmaler. Medlem af Bornholms Kommunalbestyrelse.

Jonna Nielsen. Faglig sekretær, 3F Bornholm. Medlem af Bornholms Kommunalbestyrelse.

Peter Vesløv. Direktør, Beck Pack Systems A/S. Indstillet af Bornholms Vækstforum.

Szilvia Gyimóthy. Lektor, Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet.

Bjarne E. Jensen. Direktør, REG LAB.

Lene Rømer, medarbejderrepræsentant. Konsulent, CRT.

OBSERVATØRER

Allan Westh. Arbejdsmarkedschef Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse, Bornholms Regionskommune.

NYT ANSIGT PÅ STENBRUDSGÅRDEN I NEXØ

CRT opruster på kommunikationsfronten og har pr. 17. august 2015 ansat Julie Bennedbæk (f. 1983), cand. mag. i kommunikation (AAU) til at varetage bl.a. CRT's strategiske kommunikation og videnformidling. Julie kommer fra en stilling som kommunikations- og digitaliseringskonsulent hos Teknik & Miljø ved Hjørring Kommune. Hun er oprindeligt fra Vejle, men har boet de sidste 10 år i Aalborg, inden hun flyttede til Bornholm.

"Jeg har været heldig at få et fantastisk spændende og udfordrende job hos CRT, og jeg glæder mig over at være en del af et fagligt stærkt miljø, hvor hjernen får lov til at klø hver dag.

Bornholm er samtidig en formidabel ramme med smuk natur året rundt, huspriser der imponerer selv en jyde som mig, og alt hvad jeg skal bruge lige i nærheden. Mangler der noget større, er Kjøbenhavn kun en halv time væk med fly.

I forhåbentlig mange år frem vil jeg fokusere benhårdt på at formidle CRT's nyeste forskning, analyser og data med det overordnede mål at styrke Danmarks yderområder.

Jeg vil arbejde for, at CRT's viden opleves som tilgængelig og anvendelig, så vores samarbejdspartnere kan træffe beslutninger og sætte i værk på et oplyst grundlag.

Når jeg ikke arbejder, træner jeg pistolskydning i Svaneke Skytteforening, spiller ukulele, læser bøger, gamer PC-spil, er sammen med venner eller hygger på sofaen med katten, Futte, til en film eller en serie."

PERSONALE PR. 31.12.2015

Anders Hedetoft

Konsulent / Fungerende direktør (24.8.-31.12.15); ph.d., cand.agro., HD

- Regional økonomi
- Landdistriktsudvikling
- Erhvervsudvikling med fokus på erhvervsfremme
- Iværksætteri
- Virksomhedssamarbejde og kompetenceudvikling

56 44 00 32 / 30 85 51 83

hedetoft@crt.dk

Birgit M. Jacobsen

Administrativ medarbejder; merkonom

- Administrativ og økonomisk styring
- Projektadministration
- Bogføring og tidsregistrering (C5)

56 44 00 25 / 30 85 51 72

bmj@crt.dk

Bjarne Madsen

Professor; dr. scient. og cand.oecon.

- Regional økonomi
- Regionale og interregionale modeller (LINE)
- Interregional Social Accounting (SAM og SAM-K)
- Kommunal økonomi
- Arbejdsmarkeder
- Miljø- og ressourceøkonomi
- Trafik og transportsystemer

30 85 51 73

bma@crt.dk

Carl Henrik Marcussen

Seniorforsker; Ph.d., MBA

- Turismerelaterede analyser baseret på bl.a. survey-datasæt og registerdata
- Registerbaserede analyser inden for andre relevante områder

56 44 00 27 / 30 85 51 74

marcussen@crt.dk

Irena Stefaniak

Statistisk assistent; cand.oecon.

- Analyser i SAS (basis databehandling) til basisversion og alle specialversioner af CRT's regionale model
- Støtte og teknisk analyse til præsentationssystemet ALFRED
- Oplæring og undervisning i registerdata og SAS

is@crt.dk

Jens Clausen

Konsulent

- Statistiske analyser
- Databehandling, specielt i forbindelse med databaser
- Udvikling og programmering af værktøjer til dataadgang og -analyse
- Regional- og kommunaløkonomi

30 85 51 84

jens@crt.dk

Jesper Manniche

Seniorforsker; cand.tech.soc.

- Innovation og vidensdynamikker i virksomheder, netværk og klynger
- Fødevarer og oplevelsesøkonomi i landdistrikter
- Regional- og landdistriktspolitik

56 44 00 23 / 30 85 51 75

manniche@crt.dk

Jie Zhang

Seniorforsker; Ph.d. i økonomi

- Udvikling af regionaliserede turismesatellitregnskaber
- Turisme konsekvensanalyser
- Turisme destinationsudvikling
- Regionale økonomiske analyser

30 85 51 76

jie@crt.dk

41

FRA VORES EGEN VERDEN

PERSONALE PR. 31.12.2015

42

Julie Bennedbæk
Konsulent; cand.mag.(komm.)

- Udvikling, planlægning, koordinering samt udførelse af CRT's strategiske kommunikation og videnformidling
- Projektledelse af såvel interne som eksterne analyse- og udviklingsprojekter
- Andet projekt- og strategisk udviklingsarbejde

Tlf: 56 44 00 29 / 30 85 51 71
jb@crt.dk

Mette Lange
Studertermedarbejder; stud.polit.

- Databearbejdning
- Tjekke resultater i modeller og databaser
- Bistå kunder og samarbejdspartnere
- Økonometriske analyser

ml@crt.dk

Karin Topsø Larsen
Ph.d. studerende v. AAU, Institut for Planlægning
Regional udvikling i perifere områder

- Vidensdynamikker og regionale innovationsdynamikker i perifere områder
- Regionale kompetencebehov og uddannelsesplanlægning
- Oplevelsesøkonomi
- Kommunikation og vidensdeling

56 44 00 35 / 30 85 51 77
kl@crt.dk

Lene Feldthus Andersen
Direktør; MSc, Master of Environmental Management

- Centrets daglige ledelse, strategi og bestyrelsesbetjening samt økonomistyring og personaleudvikling.
- Eksterne relationer til regionale, nationale og internationale myndigheder, forskningsråd og organisationer
- Projektgenerering, repræsentation og netværk

56 44 00 22 / 30 85 51 79
lfa@crt.dk

Lene Rømer
Konsulent; master i oplevelsesledelse

- Kreativitet, netværk, internationale kontakter og projektsamarbejde
- Oplevelsesøkonomi og oplevelsesledelse med speciale i ledelse af frivillige
- Udviklings- og læringsrum samt evaluering af læreprocesser
- Projektansvarlig for udvikling af Master i Oplevelsesledelse i Yderområder (MOLLY)

56 44 00 40 / 30 85 51 78
lr@crt.dk

Marianne Ramstedt Frølich
Administrativ medarbejder; merkonom

- Administrativ og økonomisk styring
- Projektadministration
- Bogføring og tidsregistrering (C5)

56 44 00 20 / 30 85 51 82
mrf@crt.dk

Oliver Bentsen
Studertermedarbejder; stud.polit.

- Regionaløkonomiske analyser med udgangspunkt i SAM-K/LINE
- Økonometriske analyser af migrationer
- Databearbejdning
- Tjekke resultater i modeller og databaser

E-mail: opb@crt.dk

Tage Petersen
Forsker; cand.comm.

- Turisme og oplevelsesøkonomi i yderområder
- Uddannelse, innovation og vidensdynamikker i lokalområder og organisationer
- Regionale udviklingsstrategier og erhvervsudvikling
- Udvikling af Master i Oplevelsesledelse i Yderområder (MOLLY)

56 44 00 26 / 30 85 51 80
tage@crt.dk

RESULTATOPGØRELSE I HOVEDTAL

43

I. JANUAR – 31. DECEMBER 2015	2015 kr.	2014 t.kr.
Nettoomsætning	11.054.498	12.125
Andre driftsindtægter	450	111
Projekt løn	5.339.090	5.694
Projekt omkostninger	1.816.282	2.231
Andre projekt omkostninger	169	1
BRUTTORESULTAT	3.899.407	4.310
Andre eksterne omkostninger	1.445.204	1.511
Personaleomkostninger	2.132.176	1.745
Tab på debitorer	0	0
Afskrivninger af materielle anlægsaktiver	111.929	48
DRIFTSRESULTAT	210.098	1.006
Finansielle indtægter	2.135	10
Finansielle udgifter	34	0
ÅRETS RESULTAT	212.199	1.016
FORSLAG TIL RESULTATDISPONERING		
Bonusudbetaling til medarbejdere	0	150
Overført til egenkapital	212.199	866
DISPONERET I ALT	212.199	1.016

KONTAKT

Center for Regional- og Turismeforskning
Stenbrudsvej 55
3730 Nexø

Tel. +45 5644 1144

crt@crt.dk
www.crt.dk

KOLOFON

Årsberetning 2015

Udgiver:
Center for Regional- og Turismeforskning
april 2016

Redaktion:
Lene Rømer
Marianne Frølich
Lene Feldthus Andersen
Julie Bennedbæk

Layout:
Jane Hamilton